

JMG

Kandidatuppsats
Journalistprogrammet VT 2013
Institutionen för journalistisk, medier och kommunikation
Göteborgs Universitet

Klacken utan röst

En undersökning av pressens framställning
av svenska fotbollssupportrar

Författare: Christian Naumanen & Fredrik Stjernström
Handledare: Mathias Färdigh

UNIVERSITY OF GOTHENBURG
DEPT OF JOURNALISM, MEDIA AND COMMUNICATION

Abstract

Authors: Christian Naumanen & Fredrik Stjernström

Title: The Voiceless Supporters

Level: Bachelor of Journalism

Location: University of Gothenburg

Language: Swedish

Number of pages: 38

Many Swedish football supporters are of the opinion that they are treated unfairly by journalists – that the press with few exceptions tend to write about them in occasions of violence and other problems related to hooliganism. This view was confirmed by an investigation into sports related violence, ordered by the Swedish government, describing the media coverage as unbalanced.

The purpose of our study was to check if there was any truth in those statements. We carried out a quantitative content analysis on eight major Swedish newspapers using a digital archive and a search string specifically designed to find articles about football fans. We only wanted to look into the current state of the issue, but still decided on analyzing articles from both 2011 and 2012, since the 2011 football season was characterized by several supporter related incidents and that 2012 in comparison was a very calm year.

In total we analyzed more than 700 articles and found that the majority of these are putting supporters in a negative context. An article was almost three times as likely to be negative than positive. It should be noted that there was a difference in that ratio between the two different seasons, as the coverage of the 2012 season was more balanced. The results also show that supporters often are bundled together, making the collective responsible for acts committed by a few individuals.

Another significant find was that supporters very rarely are heard in the news. Most of the time their voices are left out – even in articles covering important policy decisions regarding supporters.

Our conclusions are that it is true that supporters generally are portrayed in a negative manner and that the reporting doesn't give a fair picture of the average football fan. You could argue that this is a problem, but the criteria of news values and growing importance of a sharp angle makes for a journalism that doesn't perfectly mirror society. In other words: this is not a problem specific for the coverage football supporters.

Still there are some ethical doubts about the reporting. For instance, Swedish press ethics constitutes that both sides of a conflict should be heard. This is not the case when supporter issues are on the table. It is also problematic that perpetrators of violent acts aren't singled out as individuals rather than implying that all supporters somehow are involved.

As much as we think that journalists are generally responsible for the unbalanced reporting, we also believe that it is imperative for supporters and their representatives to adapt to the logic of media. They must act in order to be heard and to be able to change the way football fans are portrayed.

Keywords: *Football supporters hooligans, media, Swedish press, media portrayal, framing*

Innehåll

1. Inledning.....	5
1.1 Syfte och frågeställningar.....	5
2. Teori och tidigare forskning	7
2.1 Medieeffekter	7
2.1.1 Dagordningsteori	7
2.1.2 Priming	7
2.1.3 Framing	8
2.2 Nyhetsvärdering	9
2.2.1 Närhet	9
2.2.2 Sensation/avvikelser	9
2.2.3 Elitcentrering	10
2.2.4 Förenkling	10
2.3 Journalistiska ideal	10
2.3.1 Objektivitet.....	10
2.3.2 Pressetik	11
2.3.3 Kampen om innehållet	11
2.4 Forskning kring supporterskap.....	12
2.4.1 Vad är en supporter?.....	12
2.4.2 Supporterproblem och mediernas beskrivning.....	13
2.5 Sammanfattning och hypoteser	14
3. Metod och materiel.....	15
3.1 Val av metod	15
3.2 Analysenheter och urval	15
3.2.1 Redaktionellt material	15
3.2.2 Storstadspress	15
3.2.3 Två olika säsonger.....	15
3.2.4 Det ska handla om supportrar.....	16
3.2.5 Söksträng och mediearkivets begränsningar	16
3.3 Viktiga variabler.....	17
3.4 Validitet och reliabilitet.....	18
3.4.1 Objektivitet.....	18
3.4.2 Interkodarreliabilitet.....	19

3.4.3 Validitet	20
4. Resultat.....	21
4.1 Framställning av supportrar	21
4.1.1 Den problematiske supportern	21
4.1.2 Våldsamma sammanhang dominerar	22
4.1.3 Analys.....	23
4.1.4 Skillnad mellan tidningar	24
4.2 Att tala eller omtalas	25
4.2.1 Individer eller kollektiv?	27
4.2.2 Det spelar roll vem som får prata	28
5. Diskussion	30
5.1 Vad är en balanserad rapportering?	30
5.2 Vem äger problemet?	31
6. Slutsatser	33
6.1 Förslag på vidare forskning.....	34
Litteraturförteckning	35
B1. Kodbok med definitioner	37

1. Inledning

För ett par år sedan gjorde en av författarna till denna uppsats en intervju med Victor Capel – dåvarande ordförande för Svenska Fotbollssupporterunionen (SFSU). Intervjun handlade om vilka problem det finns på läktaren, vad man kan göra åt det och vilka stereotyper som fotbollssupportrar i allmänhet förknippas med.

Victor Capel framhöll en snedvriden mediebild som en av de främsta orsakerna till att fotbollssupportrar har ett dåligt anseende och att den negativa synen dessutom fungerar som en katalysator till våld och skadegörelse i samband med matcher:

“Om folk beskrivs som kompletta idioter kommer de i första hand också agera som kompletta idioter. Det var så med AIK under större delen av 90-talet. Helt ärligt, det var ett gäng skrämiga 17-åringar som sprang omkring och målades upp som den största samhällsfaran sedan motorcykelgängen. Det var missvisande, men folk tog till sig av bilden och försökte leva upp till den.”

Idag är debatten kring fotbollssupportrar mer brinnande än någonsin. Avbrutna matcher, publikfester och Uppdrag Granskning-avslöjanden avlöser varandra stup i ett. Samtidigt polariseras fotbollsbranschen allt mer när supportrar tar avstånd från såväl medierna som förbund.

Capels uppfattning har nyligen fått stöd från Björn Eriksson, nationell samordnare mot idrottsrelaterat våld, som på regeringens uppdrag har granskat supportrarernas situation och riktat kritik mot mediernas retorik. Men stämmer det att rapporteringen är obalanserad – och kan i så fall konsekvenserna vara i stil med det Victor Capel beskriver? Gör medierna huliganer av vanliga supportrar?

Den frågan är svår att besvara, men vi kommer i den här uppsatsen undersöka hur bilden av supportrar förmedlas av svenska medier. Vi ska titta på varför den ser ut som den gör och vad det kan få för konsekvenser ifall den är snedvriden. Detta kommer ställas mot journalistiska ideal som objektivitet och analyseras utifrån teorier om mediernas makt över den allmänna opinionen.

En viktig utgångspunkt för studien är att vi inte ska försöka rättfärdiga våldsamheter bland supportrar, eller sopa problemen med huliganism under mattan. Det finns uppenbarliga samhälleliga problem inom supporterleden, men de får ses som ett ärende för polismyndigheten. Så länge verkligheten ser ut som den gör så är det av högsta relevans att undersöka hur medierna klarar av att hantera en situation där de själva tycks vara en del av ett samhälleligt problem.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med den här uppsatsen är att ta reda på hur svenska fotbollssupportrar framställs i medierna, vilka drivkrafter som påverkar framställningen och vad framställningen kan få för konsekvenser. Vi har valt tre frågeställningar, en empirisk och två teoretiska, att försöka besvara:

- **Tenderar svenska fotbollssupportrar att framställas negativt i pressen?**
- **Hur kan framställningen förklaras av vedertagen medieforskning?**
- **Om de framställs negativt, är det ett problem och för vem?**

Den första frågan tänker vi besvara med hjälp av en kvantitativ undersökning som presenteras i metodkapitlet (kap 3). De två andra frågorna hoppas vi kunna svara på genom att koppla våra resultat (kap 4) till tidigare forskning och redovisade teorier (kap 2) och dra slutsatser (kap 5) utifrån det.

2. Teori och tidigare forskning

Här nedan fördjupar vi oss i fyra olika forskningsspår som kommer hjälpa oss förstå och analysera våra resultat av den kvantitativa innehållsanalysen. Vi kommer redogöra för de vanligaste teorierna kring medieeffekter (2.1), eftersom vi vill undersöka vad rapporteringen kring supportrar kan tänkas få för *konsekvenser* på den allmänna opinionen. Därefter ger vi oss in i teorier kring nyhetsvärdering (2.2) som vi tror kan förklara vissa *orsaker* till att rapporteringen ser ut som den gör. Med samma incitament tittar vi även närmare på de journalistiska ideal och etiska regler (2.3) som måste belysas när man pratar om normativa frågor som en “balanserad rapportering”. Slutligen kommer vi titta närmare på supporter-kulturen i sig (2.4), och dess inte alltid problemfria relation till medierna.

2.1 Medieeffekter

Att massmedier påverkar sin publik är idag ett vedertaget faktum. Men hur, och till vilken grad, påverkan sker är långt ifrån självklart (Shehata 2012:318). För att definiera vad “medieeffekt” syftar till i den här uppsatsen lånar vi ett citat från *The Sage Handbook of Media Processes and Effects*. Där beskrivs medieeffekter som:

“[...] de sociala och psykologiska förändringar som uppstår hos konsumenterna av mediebudskap – eller i deras sociala miljö eller kulturella värderingar – som ett resultat av att de utsätts för, bearbetar eller agerar utifrån dessa förmedlade budskap.”. (Bryant & Zillmann 2009:13)

Konsumenten påverkas (mer eller mindre, kort- och långsiktigt) av mediernas innehåll. I modern tid är det främst tre teorier som dominerar på området: dagordningsteorier, priming och framing.

2.1.1 Dagordningsteori

Dagordningsteorier innebär att massmedierna har stort inflytande på vilka samhällsfrågor som anses viktiga bland medborgarna (agenda setting). Alltså: det som får mycket utrymme i medierna har större sannolikhet att ses som viktigt bland konsumenterna. Det handlar inte om att medierna påverkar *hur* publiken tycker frågor, utan istället *vilka* frågor de ska tycka och tänka om. (McCombs & Shaw 1972:177, Shehata 2012:319)

I vårt fall är dagordningsteorin en förutsättning för att priming- och framingeffekterna ska vara relevanta. Forskningen visar att ju viktigare publiken anser att en fråga är, desto större är sannolikheten att de är mottagliga för medieeffekter (Shehata 2012:331). Med tanke på medieuppståndelsen kring supporterproblem de senaste åren så borde, enligt dagordningsteorin, många läsare av sportsidorna tycka att frågan har ökat i relevans.

2.1.2 Priming

Primingteorin påminner på många sätt om dagordningsteorin, och i mångt och mycket tycks de gå in i varandra. Den fokuserar dock mer på psykologiska (och biologiska) förklaringar kring hur medier påverkar konsumentens uppfattning om vad som är viktigt. Enkelt förklarat menar teorin att när vi exponeras för medieinnehåll gör vi kopplingar i hjärnan mellan de ämnen som tas upp. Ju oftare samma koppling görs, desto enklare har vi att koppla ihop

ämnena när vi tänker på dem (Shehata 2012:325). Om exempelvis fotbollssupportrar ofta förekommer i medierna i samband med våld och skadegörelse så ökar det chansen att konsumenten kommer att tänka på våld när supportrar diskuteras, enligt teorin.

2.1.3 Framing

Nyhetsmedier ser ofta som sin uppgift att fånga verkligheten och förmedla den till publiken. Men på senare år har det problematiska i att verkligheten inte går att förmedla rakt av diskuterats allt mer (Ghersetti 2012:205f). Teorin om framing tar stor plats i dagens medieeffektsforskning och berör hur medierna frammar, ramar in, sina bilder av verkligheten. Alla historier som berättas i nyhetsmedier går igenom minst en källa (journalisten) innan de når publiken. Att historien journalisten får in inte är exakt densamma som når publiken är givet. De olika mediernas format gör att nyheter måste redigeras, kortas, beskäras och värderas innan de kan publiceras. Hur journalisten väljer att "rama in" sin nyhet påverkar vilken bild av händelsen publiken får. (Shehata 2012:327)

Något som inte är att underskatta, då studier visar att massmedier har stor inverkan på hur vi formar vår uppfattning av omvärlden (Nerman 1981:18, Radmann 2012:104). Vi har under de senaste århundradena gått från ett erfarenhetssamhälle, där vi fick vår uppfattning om världen genom direkta erfarenheter, till ett informationssamhälle, där allt mer av vår förståelse bygger på information från andra källor och inte direkta erfarenheter (Nord & Strömbäck 2012:11f). Forskningen visar att människor dessutom är extra mottagliga för medieeffekter när de själva är osäkra på sin egen ståndpunkt (Shehata 2012:331). Synen på supportrar kan mycket väl tänkas vara ett sådant område, framförallt då frågan lyfts så mycket de senaste åren och alla förväntas ha en åsikt.

I vårt sammanhang är detta extra intressant då de vars attityder gentemot supportrar påverkas mest av mediebildens följaktligen är de som sällan går på fotboll på plats. Och med tanke på att det i debatten om supportrar idag allt mer talas om klyftor mellan supportrar och resten av samhället (Rahm & Rangstedt 2012:31) så är det möjligt att en eventuellt snedvriden mediebild kan vidga klyftorna ännu mer.

Ytterligare en aspekt vi tar hänsyn till i vår studie är att fotbollsvåldet och mediebevakningen har en bevisad tvåvägspåverkan. Två holländska forskare, Robert Braun och Rens Vliegenhart, har med flera studier visat på att ju mer som skrivs i massmedierna om huliganism inför en fotbollsmatch, desto större är risken för våld under matchen. Enligt studierna så ökade supportervåldet under den utvalda perioden med 4 % för varje 1 000 ord som skrevs i pressen om huliganism. (Braun & Vliegenhart 2008 & 2009)

Författarna hänvisar till forskning inom psykologiområdet för att förklara varför fenomenet uppstår. Bland annat menar de att grupper som begår kollektiva våldshandlingar skapar egna normer och kulturer som bland annat formas utifrån "social learning" – sociala omständigheter som ligger utanför individen och gruppen (Braun & Vliegenhart 2008:800). Författarna vill alltså med sina resultat påvisa att mediernas rapportering är en influens i huligangruppernas normbildning.

Mätningarna är gjorda i Holland under början av 2000-talet, så vi kan inte ta alltför stora generaliseringsanspråk till svenska förhållanden. Men det är ändå en intressant empiri att ha med sig, då mediernas rapportering i det här fallet kan tänkas trigga ytterligare våldsamheter.

Slutligen ska det nämnas att det finns röster som menar att mediernas makt över publiken blir allt mindre. I dagens fragmentiserade medielandskap delas publiken upp på allt fler aktörer, och den enskilda medieaktörens röst blir inte lika betydelsefull. Ett rimligt antagande, samtidigt som de traditionella medierna fortfarande har ett starkt grepp om publiken. Framförallt när flera tongivande medier har en likriktad rapportering kan mediernas makt fortfarande ses som stor. (Shehata 2012:337)

2.2 Nyhetsvärdering

Undersökningen i den här uppsatsen berör främst *hur* det skrivs om supportrar i svensk press. Hypotesen om att bevakningen kan tänkas vara snedvriden kräver en "normalrapportering" att jämföra med för att kunna bevisas. Ett argument för att rapporteringen inte är snedvriden, och att den ser ut som den bör, kan vara att den följer en vedertagen nyhetsvärdering. Därför ska vi här kort presentera några av de vanligaste nyhetskriterierna.

Mediernas nyhetsvärdering är ett ämne som intresserat forskarna i nästan ett halvt sekel. Ghersetti (2012:212f) gör i *Medierna och demokratin* en adekvat sammanfattning av de mest centrala egenskaperna som tycks återkomma i all nyhetsvärdering. Vi lånar uppdelningen här.

2.2.1 Närhet

En händelse som är nära publiken i både tid och rum (och kulturellt) har större chans att bli en nyhet. Människor intresserar sig mer av det som de har en relation till. För många finns det både en fysisk och kulturell närhet till fotbollen och dess arenor. Säsongen 2011 nådde den totala publiksiffran i Allsvenskan över 1,7 miljoner åskådare (Svenska Fotbollsförbundet 2013). Därför bör det utifrån närhetskriteriet finnas stor relevans i att rapportera om fotbollen och dess supportrar. (Ghersetti 2012:212f)

2.2.2 Sensation/avvikelser

Det oväntade är alltid mer intressant än det väntade ur ett nyhetsperspektiv. I princip varje nyhet innehåller någon form av sensation, annars är det svårt att motivera publiceringen. Själva nyhetsmediernas ursprungliga syfte är ju att informera publiken om det de inte vet. En studie kring sportens nyhetsvärdering i svensk kvällspress (Strömgren & Strandlund 2009:43) visar dock på att det inom sportjournalistiken är mindre krav på överraskning och dramatik – eventuellt för att det redan finns en inbyggd dramaturgi i idrott (som inte är speciellt oväntad).

Kopplat till sensationskriteriet är också de negativa nyheterna. Även om positiva sensationsnyheter förekommer så är det mycket vanligare att negativa nyheter publiceras. Kriminalitet och våld har historiskt sett tilldelats ett större nyhetsvärde, vilket kan förklara en eventuell övervikt i sådan rapportering även kring supporterfrågor (eftersom det är ett avvikande beteende). (Ghersetti 2012:212f)

2.2.3 Elitcentrering

Medierna gillar människor med makt. De vanligast förekommande aktörerna är elitpersoner inom sina områden. Inom idrotten innebär det att det allt som oftast är utövarna som är viktigast (Strömberg & Strandlund 2009:43). Också de institutioner som har mest makt brukar få chansen att synas, vilket inom fotbollsvärlden borde innebära att supportrar som grupp kan tänkas prioriteras lägre än klubbar och fotbollsförbund. (Ghersetti 2012:212f)

2.2.4 Förenkling

De enklaste händelserna är de enklaste att rapportera. Nyhetsmedier tenderar att rapportera om enskilda händelser istället för stora sammanhang, och förenklingar anses nödvändiga för att publiken ska intressera sig och förstå nyheten. Men att medierna till exempel hellre rapporterar om enskilda kriminella handlingar framför de sociala strukturer som ligger bakom kan skapa problem (Ghersetti 2012:214). Att medierna endast rapporterar om våldet på läktarna och inte om den mångfacetterade struktur som finns i supporterleden förenklar givetvis nyheten – men även bilden av supportrar. Även problemet med att supportrar klumpas ihop till ett kollektiv (Rahm & Rangstedt 2012:31, ser mer kap 2.3) i nyhetsmedierna vid negativa händelser kan tänkas förklaras av förenklingskravet. De här förenklingarna kan i sin tur tänkas bidra till den känsla av alienering som uttryckts från både forskar- och supporterhåll. (Radmann 2012:108, Rahm & Rangstedt 2012:13)

2.3 Journalistiska ideal

Kritiken mot svenska medier från supportrar och regeringens utredning (2.4.2) har handlat om att rapporteringen om supportrar är obalanserad. Idén om en balanserad journalistik är långlivad men inte på något sätt lagstadgad hos pressen. För att förstå närmare vad en balanserad rapportering egentligen innebär ska vi titta närmare på de journalistiska ideal och etiska regler som i mångt och mycket styr pressens agerande.

2.3.1 Objektivitet

Man brukar säga att journalistikens roll och utförande präglas av journalisternas yrkesideal. Ett av dessa ideal är objektivitet – att beskriva något på ett sätt som är oberoende av personliga föreställningar och åsikter. En sorts balans helt enkelt.

Det går att diskutera huruvida journalistik egentligen kan vara helt objektiv, eftersom en presentation av en nyhet eller händelse kräver en vinkling som i olika grad utelämnar viss information. Objektivitet är heller inte det starkaste professionella idealet, enligt svenska journalister själva, som till exempel värderar granskning av makthavare och förklaring av komplicerade skeenden högre. (Djerf-Pierre & Wiik 2012:185)

Ett annat problem med objektivitet är att den inom journalistiken inte är empirisk och statisk, till skillnad från naturvetenskaplig forskning till exempel. En individs bild av objektivitet utgår från personens egna referensramar och kulturella sammanhang (Djerf-Pierre & Wiik 2012:189f). Kanske är det just det journalistkåren har insett när de värderar många ideal högre än objektivitet.

Journalisten har ändå en skyldighet att rapportera på ett allsidigt sätt, något som dikteras i de pressetiska reglerna.

2.3.2 Pressetik

Medierna har en grundlagsskyddad rätt att själva välja vad som ska belysas och på vilket sätt. Friheten kommer dock med ett informellt ansvar som bland annat dikteras av allmänhetens pressombudsman.

I Demokratirådets rapport om mediernas integritet från 2005 presenterar fyra medieforskare sin syn på vikten av de pressetiska reglerna.

“De allmänna formuleringarna om att journalistiken i en demokrati skall vara fri, självständig och obunden kan leda till missuppfattningen att medierna är, och bör vara, ansvarslösa. Men utan tydliga normer och regler riskerar medierna att bli offer för de starka krafter i samhället som strävar efter att dominera medierna till sin egen fördel. För att kunna hävda sin integritet måste medierna vara beredda att ta ansvar för sina grundläggande värden.” (Petersson et al. 2005:33)

Enligt dem vilar alltså mediernas förtroende och integritet på att de pressetiska reglerna efterlevs. I dessa regler hittar vi två punkter som är relevanta för vår undersökning. Om fotbollssupportrar buntas ihop till ett kollektiv och övervägande beskrivs som ett problem kan man argumentera för att kravet på *“korrekt och allsidig nyhetsförmedling”* inte fylls. Får supportrar dessutom sällan komma till tals i rapporteringen kan det knappast anses att medierna strävar efter att höra båda sidor och *“återge alla parterers ståndpunkter”* (Allmänhetens Pressombudsman 2013). Detta är ett journalistiskt ideal som rankas högt i de undersökningar som gjorts bland svenska journalister (Djerf-Pierre & Wiik 2012:185).

Detta får anses vara särskilt relevant när det kommer till artiklar om politik och policy som direkt påverkar supportrars rättigheter och skyldigheter – till exempel förslaget på ett särskilt register över så kallade risksupportrar, samt den planerade manövern att tvinga samtliga MFF-supportrar åka särskilda bussar för att bli insläppta på arenan i derbyt mot Helsingborg.

Att åsidosätta etiken till förmån för nyhetsvärderingens logik bör alltså både vara ett problem för medierna och för människorna som beskrivs och omtalas av dem. Frågan är dock hur stor inverkan de pressetiska reglerna och ramverket kring dem egentligen har.

I Demokratirådets rapport hänvisar författarna till en undersökning från år 2000 där över hälften av de tillfrågade journalisterna anser att uttalande från pressombudsmannen betyder ganska lite för det praktiska arbetet. Nästan var tionde journalist anser att det bara är ett spel för galleriet och helt saknar betydelse. (Petersson et al. 119f)

2.3.3 Kampen om innehållet

En viktig faktor i vem som får höras är PR-arbetet kring den aktuella aktören. I boken *Medierna & Demokratin* skriver Jesper Falkheimer följande:

“Att försöka påverka medier och journalister är något som i stort sett alla institutioner och aktörer i samhället sysselsätter sig med.” (Falkheimer 2012:149)

Vidare menar han att PR-branschen har professionaliserats, samtidigt som journalistiken har gått i motsatt riktning. Enligt honom har det alltså blivit enklare för en resurskraftig aktör att

påverka innehållet i medierna. Både polis och politiker har erfarna informationsavdelningar i ryggen – något som supporterorganisationer saknar. Rimligtvis får det obalanserade förhållandet också konsekvenser på journalistiken som handlar om debatt kring politik och policy.

Det finns även andra situationer då ett väloljat PR-maskineri är fördelaktigt. Jesper Falkheimer skriver att tillgången till information vid kriser ofta är knapphändig och att de källor som snabbt kan leverera fakta då får en stor makt över innehållet. (2012:162)

Om vi översätter det till fotbollssammanhang kan vi säga att krisen är en läktarskandal. För en journalist med en deadline som kryper allt närmre är det enklare att direkt vända sig till polis, klubbrepresentanter eller annan personal som är bekanta med vilken information journalisten vill ha.

Huruvida det är etiskt korrekt eller inte borde bero på synen som supportrar som en grupp eller individer. En ensam brottsling får sällan ge sin version i mediernas beskrivning av händelsen. Om en hel grupp eller organisation målas ut som ansvarig för ett brott är det däremot rimligt att låta en företrädare kommentera. Detta eftersom negativ publicitet drabbar organisationen som helhet, även när det bara är enskilda representanter som begått felaktigheter (Falkheimer 2012:166).

Det är svårt att klassificera en supporterklack eller läktare, eftersom den dels består av flera olika grupper, men också icke-organiserade individer. Även om man försöker lyfta upp kategoriseringen till en mer omfattande nivå blir det inte enklare. Enligt vad ungdomskulturforskaren och professorn Ove Sernhede berättade för oss via e-post går det inte att klassa fotbollssupportrar som en subkultur eftersom de saknar tillräckligt många gemensamma markörer (Personlig kommunikation, 2013-04-08). Av utrymmesskäl lämnar vi den definitionen åt framtida sociologiska studier, och nöjer oss här med att konstatera att det problematiska i att definiera supportrar som grupp gör mediehanteringen svårare.

Det leder i sin tur också till att vi har svårt att jämföra supportrar med andra samhällsgrupper ur ett vetenskapligt perspektiv. Men att supportrar i viss utsträckning delar kultur och uppfattningar är belagt.

2.4 Forskning kring supporterskap

2.4.1 Vad är en supporter?

I uppsatsen *Fotboll är en livsstil, inte en hobby* gör Charlotte Rahm och Therése Rangstedt djupintervjuer med sex svenska fotbollssupportrar för att komma till kärnan av vad det innebär att vara en supporter. I diskussionsavsnittet framhäver författarna begrepp som "gemenskap" och "samhörighet" (2012:34). De skriver också att intervjupersonerna upplever en sorts villkorslös kärlek till klubben. Något icke-utbytbart som ger mening till livet. (2012:36)

Många lag har flera olika supportergrupper, med olika värderingar och åsikter kring sporten och läktarkultur. Men att kollektivet, oavsett i vilken form, ger innebörd till supporterskapet står klart. Därför är det också snårigt att prata om fotbollssupportrar i termer om individer och

kollektiv. Särskilt när supportrarna blir aktiva aktörer i händelser på och utanför läktaren. Rahm och Rangstedt ser ett visst mönster i supportrarnas syn på saken:

"Några säger att det inte är individen som ensam gör skillnad, det är kollektivet på läktaren som gör skillnad." (2012:35)

Frågan är om det samma gäller för negativa sammanhang. Om två personer kastar in ölflaskor och päron på planen – är det då kollektivet som ska ta ansvar?

Den frågan ska vi inte ge oss in på att försöka besvara. Men genom vår undersökning kan vi se hur medierna ser på kollektivet kontra individen i olika supporterrelaterade händelser – positiva som negativa.

2.4.2 Supporterproblem och mediernas beskrivning

Under 2011 inträffade en rad uppmärksammade incidenter i samband med fotbollsallsvenskan. I Södertälje avbröts en match efter att personer med anknytning till AIK kastat knallskott från läktaren. I Malmö sprang en MFF-supporter in på planen och knuffade omkull motståndarlagets målvakt. Utöver det skedde flera andra händelser som också omtalades i medierna.

Samma år beställde regeringen en utredning med syftet att få förslag på hur brottslighet i samband med olika idrottsevenemang kan motverkas. Arbetet påbörjades av Per Unckel, slutfördes av Björn Eriksson och publicerades 2013 som en rapport med namnet *Mera glädje för pengarna*.

I rapporten skriver Björn Eriksson att det bortsett från otillåten pyroteknikanvändning var lugnt på läktarna under säsongen 2012. Däremot förekom det ordningsstörningar utanför arenorna:

"Det lugnare klimatet på läktarna har inte motsvarats av en tydlig nedgång av det idrottsrelaterade våldet utanför arenorna. Däremot kan detta våld inte sägas ha ökat utan snarare stabiliserats på samma nivå som 2011." (2013:82)

Eriksson kommenterar även mediernas bevakning av supporterrelaterade händelser:

"Medias sätt att redovisa säsongen har inte bjudit på några större överraskningar. TV har på ett föredömligt sätt undvikit att frossa i bilder från pyroteknikanvändningen. Kvällspressen har å andra sidan ägnat stort utrymme åt huliganismen. Dagspressen i övrigt har på ett övergripande plan intagit en mer balanserad hållning." (2013:83)

Som citatet ovan antyder är Eriksson kritisk mot den generella mediebevakningen. Även om han inte går på djupet om varför det är ett problem, menar han att idrottsrörelsen måste agera. Inblandade aktörer måste bli bättre på delta i den mediala debatten, som enligt honom är snedvriden och formalistisk:

"Den dramatiserade liturgin måste enligt min mening mötas med en klar mediestrategi som ger frågan rimliga proportioner." (2013:86)

Några hänvisningar till undersökningar eller liknande referenser som skulle stödja hans åsikt om en oproportionerlig mediebild finns inte. Men det är rimligt att anta att en liknande känsla finns hos många – att mediernas beskrivning av supportrar är övervägande negativ.

Eriksson motiverar dock sina slutsatser med hänvisning till bland annat Aage Radmanns uppsats *Att äga en huliganberättelse*. Där framkommer det att den svenska kvällspressen stigmatiserar, förenklar och hjälper till att skapa panikstämning i samband med rapporteringen kring supporterproblem (Radmann 2012:100). En vi-mot-dem-dramaturgi anammats där supportrar alieneras från läsaren, samtidigt som historiska fall av supportervåld ofta radas upp för att skapa en bild av det blir allt vanligare. Studier visar dock på att fotbollvåldet mellan 1992 och 2006 legat på en konstant nivå i Sverige, vilket gör rapporteringen problematisk (Radmann 2012:108, Priks 2010:450f).

I kapitel 2.1 tog vi upp faktorer för nyhetsvärdering i samband med bevakningen av våld och ordningsstörningar i anknytning till fotbollsmatcher. Enligt viss tidigare forskning finns det dessutom exempel på när tidningarnas retorik blåser upp sensationen. I uppsatsen *Knallskott. Böter. Förlust 3-0*, analyseras Aftonbladets respektive Dagens Nyheters rapportering från en läktarincident 2011. Författarna kommer till slutsatsen att innehållet generellt kan klassificeras som krigsjournalistik. (Ekström & Nordholm 2011:59)

Som beskrivet i stycket om de pressetiska reglerna (2.2) kan det finnas anledning att applicera kravet på *”korrekt och allsidig”* rapportering på den krigsjournalistik som beskriver isolerade och relativt småskaliga vålds- och skadegörelseincidenter på fotbollsarenor.

2.5 Sammanfattning och hypoteser

Det finns alltså en hel del forskning som antyder att supportrar framställs överdrivet negativt i pressen. Dessutom har undersökningar gjorts som bekräftar att supportrarnas beteende påverkas negativt av sådan rapportering, samtidigt som de känner sig alienerade från omvärlden. Detta stärker tesen om att priming- och framingeffekter påverkar den allmänna opinionen i frågan. Att frågan anses så viktig att en utredning tillsatts av regeringen gör också att sannolikheten för att folk vill ha en åsikt i den ökar. Om vår undersökning visar på att rapporteringen är övervägande negativ och dessutom likriktad inom de största dagstidningarna så är det rimligt att detta påverkar allmänhetens syn på supportrar i stort negativt.

Utifrån generella nyhetsvärderingsprinciper så bör vi förvänta oss att rapporteringen kommer ha en övervikt åt våld och negativa supporternyheter, eftersom det är händelser som bryter mot normen. Med tanke på hur PR-förutsättningarna ser ut så är det också troligt att supportrarna inte alltid får komma till tals lika mycket som motpart (exempelvis förbund, myndigheter) då de inte är lika välorganiserade. En sådan snedvridning skulle dock vara ett problem ur etisk synpunkt för journalisterna, eftersom de pressetiska reglerna förespråkar en allsidig och balanserad rapportering där varje sida i frågan får komma till tals. Om vår undersökning stärker tesen att supportrar sällan får uttala sig i frågor som rör dem så är det ett etiskt problem för journalistkåren.

3. Metod och materiel

3.1 Val av metod

För att besvara frågan om hur supportrar framställs har vi valt att göra en kvantitativ innehållsanalys. Vi anser att det är den bästa metoden för att besvara frågeställningarna.

En kvalitativ innehållsanalys har också diskuterats då den bättre hade kunnat utkristallisera olika typer av mediala frames som supportrar figurerar i. Men samtidigt ville vi göra en studie med brett underlag och anser att en kvalitativ studie hade gett tillgång till för få analysenheter för vi ska kunna dra några generella slutsatser (Nilsson 2010:119). Vi anser att det redan finns en hel del kvalitativa studier på området som djupdyker i vissa specifika skeenden (Ekström & Nordholm 2011, Modin & Nikka 2011), men att det är brist på övergripande, kvantitativa kartläggningar.

Främsta argumentet mot en kvantitativ metod i detta sammanhang, och i de flesta andra, är att den förenklar materialet och begränsar undersökningen till de frågor som är mätbara (Nilsson 2010:124). Men samtidigt passar det perfekt till studiens syfte – vi vill lyfta blicken från de invecklade teorierna och se svart på vitt om det till synes enkla påståendet att supportrar tenderar att framställas negativt i pressen stämmer. Vi testar helt enkelt tesen om att supportrar framställs negativt i medierna. En tes som redan har utkristalliserats i tidigare forskning (Ekström & Nordholm 2011, Modin & Nikka 2011, Eriksson 2013, Radmann 2012), vilket besparar oss tiden och arbetet att själva hitta den.

3.2 Analyser och urval

För att besvara våra forskningsfrågor har vi analyserat redaktionella texter i svensk tryckt storstadspres säsongerna 2011 och 2012 som handlar om supportrar i Sveriges två högsta herrfotbollsserier, Allsvenskan och Superettan.

3.2.1 Redaktionellt material

I vårt urval har vi inkluderat nyhetsmaterial/feature, åsiktsmaterial och insändare/debattartiklar, då vi anser att det är innehåll som redaktionerna själva kontrollerar. Tanken är att all exponering supportrar får i storstadspresen har möjlighet att påverka läsarna.

3.2.2 Storstadspres

Utifrån våra teorier om medieeffekter (2.1) sågs det som lämpligast att undersöka de största tidningarna i landet, eftersom de följaktligen borde ha störst inflytande på opinionen. Därför har vi gjort ett så kallat effektorienterat urval (Nilsson 2010:129). Åtta tidningar ingår i vår undersökning: Aftonbladet, Expressen/GT/Kvällsposten, Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Göteborgs-Posten, Sydsvenskan, Metro och City. De två sistnämnda tvingas vi dock lämna utanför resultatet i vissa sammanhang på grund av för få analysenheter.

3.2.3 Två olika säsonger

De undersökta åren är 2011 och 2012, eftersom vi var av uppfattningen att 2011 var ett år med flera läktarincidenter, medan 2012 var ett lugnt år på den fronten. På så sätt kan vi

jämföra ett kritiskt år med ett "normalt", vilket gör att vi bland annat kan se hur stora incidenter påverkar rapporteringen och hur föränderlig den är.

Enligt Lacy et al är det lämpligt att välja nio konstruerade veckor från varje år i en innehållsanalys som sträcker sig över flera år (2001:836). Vi tror dock inte att innehållet i artiklarna vi vill analysera påverkas av veckodag. Dessutom spelas de flesta fotbollsmatcher lördag, söndag eller måndag – vilket gör det rimligt att anta att få texter av det slag vi söker förekommer under onsdag, torsdag och fredag.

Om vi konstruerar ett fast antal veckor finns det således risk att vi missar många relevanta undersökningsenheter eftersom vi analyserar "tomma" dagar. Antalet artiklar som skrivs om supportrar är så relativt fåtaliga att vi inte behöver begränsa undersökningen på det sättet. Därför gör vi ett totalurval och analyserar samtliga artiklar som berörde supportrar under säsongerna 2011 och 2012.

Alltså endast perioderna april-november under de både åren, med argumentet att det helt enkelt inte händer mycket i svensk klubb fotboll under vintermånaderna. Ett inkluderande av dem i sökningen hade ineffektiviserat arbetet då vi hade fått sovra igenom åtta månaders material som förmodligen inte hade tillfört tillräckligt för att det skulle vara värt arbetet. Vinsten av att hoppa över materialet väger tyngre än risken att missa något (Nilsson 2010:131).

Vi har valt att låta varje enskild artikel väga lika tungt, oavsett storlek. Att vi inte viktar artiklarna beror främst på att Mediearkivet inte alltid tillåter användaren att avgöra relevanta egenskaper som storlek och plats i tidningen.

3.2.4 Det ska handla om supportrar

Så till det sista och kanske svåraste kriteriet för vårt urval. Vi har valt att endast analysera de artiklar *där supportrar förekommer som aktör, aktivt eller passivt*. Det innebär mer konkret att vi letat fram varenda artikel under perioden där supportrar på något sätt nämnts, men också valt bort artiklar där de endast förekommer slentrianmässigt i formuleringar av journalister och spelare (exempelvis när en spelare säger att han gjorde mål "*för klubben, familjen och publiken*"). Supportrar ska vara en medveten del av artikeln.

Vi valde även att begränsa oss till de artiklar som berörde supportrar inom svensk klubbblagsfotboll. Alla artiklar om utländska ligor eller landslag har därför valts bort.

3.2.5 Söksträng och mediearkivets begränsningar

För att slippa sovra igenom åtta hela tidningar om dagen under en 16-månadersperiod (vilket givetvis hade varit det ultimata, om arbetet inte hade haft tidsmässiga begränsningar) valde vi att använda oss av det svenska digitala mediearkivet (Retriever) för att hitta artiklar som var relevanta för oss. Vi använde oss av följande söksträng:

(support or fans* or anhängar* or huligan*) AND (allsvensk* or superettan)*

Digitala sökningar har sina begränsningar, och det finns säkerligen artiklar vi missat i och med vårt val av sökord. Exempelvis valde vi att inte lägga in *publik** i söksträngen, eftersom

att det hade träffat varenda matchartikel med tillhörande faktaruta (publiksiffran redovisas i princip alltid). Ännu en begränsning som kanske skadar urvalet lite, men det vägs upp av att vi annars inte hade hunnit koda två hela säsonger och ha ett såpass stort material.

Mediearkivet har även kritiserats för att inte alltid vara helt pålitligt (Nilsson 2010:132). Exempelvis kan frilansmaterial och annat vars upphovsrätt inte ligger hos redaktionen falla bort när tidningarna arkiveras. Men enligt figur 3.1 nedan kan vi se att vi har fått in alla sorters material från samtliga tidningar (bortsett från Metro där inget åsiktsmaterial kodades, vilket rimligtvis förklaras av att de har väldigt få krönikor i sin sportrapportering och att de få som finns oftast skrivs av frilansare). En total fördelning på 66,3 procent nyhetsmaterial låter rimligt och visar på att vi fått en bredd i typ av material.

		Aftonbladet	Expr/GT/KvP	DN	SvD	GP	Sydsvenskan	Metro	City	Totalt
Nyhetsmaterial	Count	77	169	64	39	49	55	25	5	483
	% within Tidning	59,7%	63,1%	74,4%	76,5%	66,2%	70,5%	100,0%	29,4%	66,3%
Åsiktsmaterial	Count	48	97	17	11	23	17	0	12	225
	% within Tidning	37,2%	36,2%	19,8%	21,6%	31,1%	21,8%	0,0%	70,6%	30,9%
Debatt/insändare	Count	4	2	5	1	2	6	0	0	20
	% within Tidning	3,1%	,7%	5,8%	2,0%	2,7%	7,7%	0,0%	0,0%	2,7%
Totalt	Count	129	268	86	51	74	78	25	17	728
	% within Tidning	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Fig 3.1 Tabell över typ av material i olika tidningar.

Som synes i tabellen är det från Expressen/GT/Kvällsposten vi har överlägset flest analysenheter (mer än dubbelt så många som Aftonbladet som har näst flest). Anledningen till detta bör rimligtvis vara att trots att tidningarna delar på mycket material så produceras det mycket lokala artiklar när det gäller fotboll till vardera del av tidningen. Det gör alltså att kategorin egentligen innehåller tre tidningar, som här klumpats ihop på grund av att de lyder under samma ansvariga utgivare. Påpekas bör här att vi *inte* kodat en artikel som dyker upp i samma form i de tre olika utgivningarna tre gånger, utan det har då räknats som en analysenhet.

3.3 Viktiga variabler

Fullständig kodbok med definitioner finns som bilaga. Här presenterar vi studiens mest centrala variabler.

Sammanhang (V8)

Vi har kodat artiklarna för att kunna se i vilka sammanhang supportrar figurerar i medierna.

Framställning (V9)

Den mest centrala variabeln – här kodar vi artikelns värdering. En artikel kan vara positiv, negativ eller balanserad gentemot supportrar. För mer information kring problemet med objektivitet se avsnitt 3.4.1.

I resultatet har den här variabeln räknats ut till ett index, inspirerat av det AB-index som används i Kent Asps medievalsundersökningar (Asp 2011). Vi använder en förenklad version som räknas ut genom att man tar antalet positiva artiklar och subtraherar med antalet negativa artiklar. Differensen delar man med det totala antalet artiklar och multiplicerar sedan med 100. Alltså: $(\text{positiv-negativ})/\text{totalt} \cdot 100$. Maxvärdet blir 100, då är samtliga artiklar positivt vinklade. Minimivärdet är -100, med samtliga artiklar negativt vinklade. Ju närmare indexet är 0 desto mer balanserad rapportering.

Agerande aktör (V10)

Ett viktigt journalistideal är att låta alla sidor komma till tals (2.3), vilket vi här ser om supportrar får göra. Viktigt att påpeka är att om en supporter eller supporterrepresentant fått komma till tals i artikeln, så har vi kodat dem som agerande aktörer, oavsett hur mycket eller lite utrymme de får.

Pluralism (V12)

Forskningen säger att supportrar tenderar att klumpas ihop i medierna. Vi kodar utefter om supportrar skildras som kollektiv eller individer. Här uppstod det vissa problem, se avsnitt om interkodarreliabilitet (3.4.2) och resultat (4.2.1).

3.4 Validitet och reliabilitet

3.4.1 Objektivitet

Merparten av de variabler vi undersöker är icke-tolkningsbara. Tidning, typ av material och förekomst av supporterröster, för att nämna några, lämnar inget utrymme för personliga utläsningar. Variabeln "Framställning" är dock beroende av en subjektiv tolkning av artikeln.

Samtidigt som den adderar en viktig dimension i undersökningen utgör den också ett hot mot både validitet och reliabilitet eftersom vi utifrån vår uppfattning om artikeln måste bedöma den efter ett abstrakt ramverk kring vad som är positivt eller negativt. I artikeln *Reliability, Validity and Generalizability* skriver Birgitta Höijer om utmaningen att ta sig an en tolkande forskarroll. Texten gäller i första hand intervjusituationer men bör likväl kunna appliceras på en värderande innehållsanalys.

Hennes tes är att förväntningar och hypotes alltid påverkar tolkningen. Vissa enskilda delar av en text ges undermedvetet en större tyngd än andra trots att det är helheten som ska bedömas. Trots det menar hon att subjektiva tolkningar har en funktion att fylla, så länge resultaten diskuteras och att subjektiviteten inte undanhålls. (1990:16)

I vårt fall har vi försökt att komma så långt bort från subjektiva tolkningar som möjligt genom att i förväg tydligt definiera vad som krävs för att en artikel ska kodas som positiv, negativ eller balanserad. För att artikeln ska anses framställa supportrar positivt ska supportrar på något sätt berömmas eller tydligt lyftas fram i god dager. En negativ artikel är en artikel där supportrarna framställs som ett problem. Balanserade artiklar är de som innehåller ungefär lika mycket av både delarna, eller ingen värdering alls. Vi har under kodandet gått under parollen att hellre fria än fälla – vi har alltså i de fall det varit tveksamt huruvida en artikel är värderad åt något håll kodat den som balanserad/neutral. Vi provkodade även tio artiklar

tillsammans innan vi satte igång på riktigt. Provkodningen rätade ut vissa små frågetecken men visade överlag på hög interkodarreliabilitet med en felmarginal under 10 %.

Att vi som forskare gick in i den här undersökningen med en ganska klar hypotes bör också tilläggas. Vi valde att göra studien eftersom vi trodde att framställningen av supportar var negativ, vilket stärktes av det teorimaterial vi läste in oss på. Det innebär givetvis en överhängande risk för att ett förväntat resultat skulle påverka kodandet. Det som talar emot detta, förutom de väldefinierade villkor vi beskrivit här ovan, är att vår studie inte varit avhängig ett givet resultat. Om det visar sig att supportrar framställs övervägande positivt hade det också varit ett intressant resultat, och på så sätt har vi själva inte haft några preferenser kring resultat. Att vi utifrån hypotesen kunnat formulera en falsifierbar frågeställning har också hjälpt till att öka studiens konkretion och kvalitet.

Givetvis kan inte goda definitioner och provkodning helt eliminera risken för subjektiv kodning, det finns alltid fog för att ifrågasätta metoden då den mänskliga faktorn inte går att sätta ur spel (Nilsson 2010:139). Men något som talar för att vi ändå förhållit oss till det tolkande uppdraget på ett relativt objektiva sätt är att resultatet oss emellan inte uppvisar större skillnader gällande variabeln "Framställning". Analysen i efterhand visar på en näst intill skrämmande samstämmighet i kodningen, se tabell nedan.

Framställan		Fredrik	Christian	Totalt
Positiv	Count	67	62	129
	% within Kodare	18,0%	17,4%	17,7%
Negativ	Count	164	164	328
	% within Kodare	44,1%	46,1%	45,1%
Ej definierbart/balanserad	Count	141	130	271
	% within Kodare	37,9%	36,5%	37,2%
Totalt	Count	372	356	728
	% within Kodare	100,0%	100,0%	100,0%

Fig 3.2 Framställning utifrån kodare (tabell).

Det tyder alltså på att vi har hållit oss fast vid de villkor som vi diskuterade på förhand. Det behöver självklart inte betyda att våra fastställda villkor för vad som är negativt eller positivt är en objektiv sanning. Vi anser dock att vi med vår journalistiska bakgrund och forskarens krav på objektivitet gjort en balanserad bedömning.

3.4.2 Interkodarreliabilitet

Förutom att (som ovan beskrivet) vara noga med definitionerna så har vi tagit till fler åtgärder för att minimera risken för låg reliabilitet mellan olika kodare. Vi har alltså genomfört tester både i början (provkodning) och i efterhand för att se till att kodningen inte skiljer sig åt. Dessutom delade vi upp analysenheterna på så sätt att vi tog varannan månad, vilket utesluter att skillnaden mellan de två undersökta åren skulle ligga i skillnader hos kodare. Åtgärder som rekommenderas i forskningen för att säkra reliabiliteten (Nilsson 2010:147).

När vi analyserade det kodade materialet i efterhand visade det sig att interkodarreliabiliteten var hög. Endast en variabel var skevt kodad, den om huruvida supportrar framställs som individer eller kollektiv (V12). Det visade sig att vi hade olika uppfattning kring definitionen om vad som är en individ-framställning och inte. Kodare 1 var lite mer generös när det gällde vad som var en individ-framställning medan kodare 2 var mer kategorisk på den punkten. På grund av de tydliga skillnaderna i resultat mellan kodarna är vi i analysen försiktiga med att dra några slutsatser av just den variabeln.

Pluralistisk framställan		Fredrik	Christian	Totalt
Kollektiv	Count	176	268	444
	% within Kodare	47,3%	75,3%	61,0%
Individer	Count	147	58	205
	% within Kodare	39,5%	16,3%	28,2%
Blandat/ej definierbart	Count	49	30	79
	% within Kodare	13,2%	8,4%	10,9%
Totalt	Count	372	356	728
	% within Kodare	100,0%	100,0%	100,0%

Fig 3.3 Pluralistisk framställning utifrån kodare (tabell).

3.4.3 Validitet

För att en studies validitet ska klassas som hög så måste först och främst reliabiliteten vara detsamma. Det anser vi att den är utifrån våra diskussioner kring objektivitet och interkodarreliabilitet ovan.

Som tidigare nämnt (3.2.5) är vi medvetna om att begränsningarna i vårt urval gällande söktermer inneburit att vi troligtvis inte kunnat mäta alla artiklar som vi egentligen hade velat att undersökningen skulle omfatta. Vi anser dock att det inte föreligger särskilda anledningar att tro att resultatet skulle skilja sig nämnvärt om vi inkluderade de missade artiklarna.

I övrigt anser vi att vi konstruerat och genomfört studien med pregnans och tacklat de svårigheter som kan tänkas uppkomma med motiverade lösningar. Det är svårt att empiriskt bevisa att validiteten i övrigt är hög, men utifrån valet av metod för syftet och våra diskussioner kring detta, anser vi att den håller en hög nivå. (Höjer 1990:17)

4. Resultat

Nedan följer ett urval av de resultat som vi fick ut av den kvantitativa innehållsanalysen av supporterrelaterat material i svensk storstadspres under fotbollssäsongerna 2011 och 2012. Totalt kodades 728 analysenheter framgångsrikt.

4.1 Framställning av supportrar

4.1.1 Den problematiska supportern

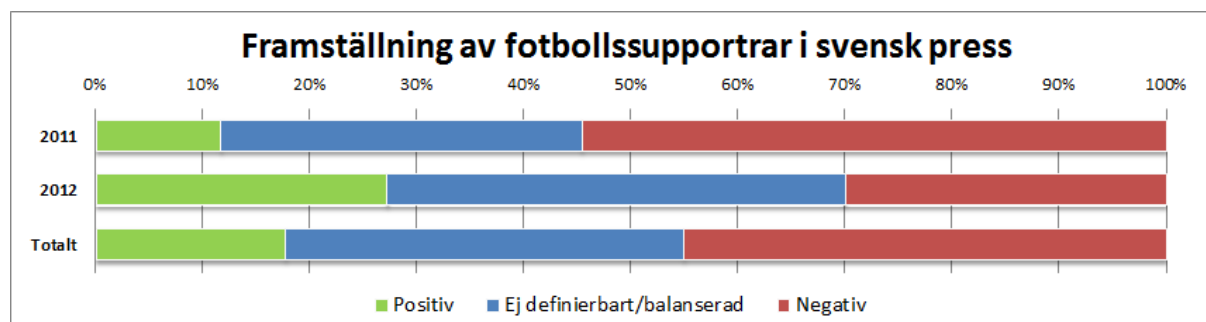

Fig 4.1 Framställning av fotbollssupportrar i svensk press. $n=445$ (2011), $n=283$ (2012), $n=728$ (totalt)

Studiens huvudsakliga hypotes, att supportrar tenderar att framställas negativt i svensk press, får stöd av vår undersökning. Figuren ovan (4.1) representerar hela vårt undersökningsmaterial, och visar att mer än hälften av artiklarna i storstadspresen 2011 som berörde supportrar framställde supportrarna som ett problem. En klar förändring går dock att se till året efter, då rapporteringen i princip var helt balanserad. I figur 4.2 nedan ser vi att det totala indexet ändå blir övervägande negativt då det skrevs 36 procent färre artiklar om supportrar 2012 än 2011.

År	Positiv	Negativ	Ej definierbart/balanserad	Totalt	Index
2011	52	243	150	445	-42,9213
2012	77	85	121	283	-2,82686
Totalt	129	328	271	728	-27,3352

Fig 4.2 Framställning av fotbollssupportrar i svensk press (tabell). Talen anger antal artiklar. Sista kolumnen visar ett index där -100 innebär endast negativ framställning, +100 endast positiv framställning. För fullkomlig förklaring se metodbeskrivning (3.3).

I figur 4.3 nedan kan vi tydligt se hur rapporteringen skiljer sig säsongerna emellan, men håller sig på ungefär en och samma nivå inom varje säsong. Undantaget är juni 2012, som förklaras av att Allsvenskan hade uppehåll för EM och väldigt få artiklar skrevs om svenska supportrar (fyra stycken, varav alla negativa).

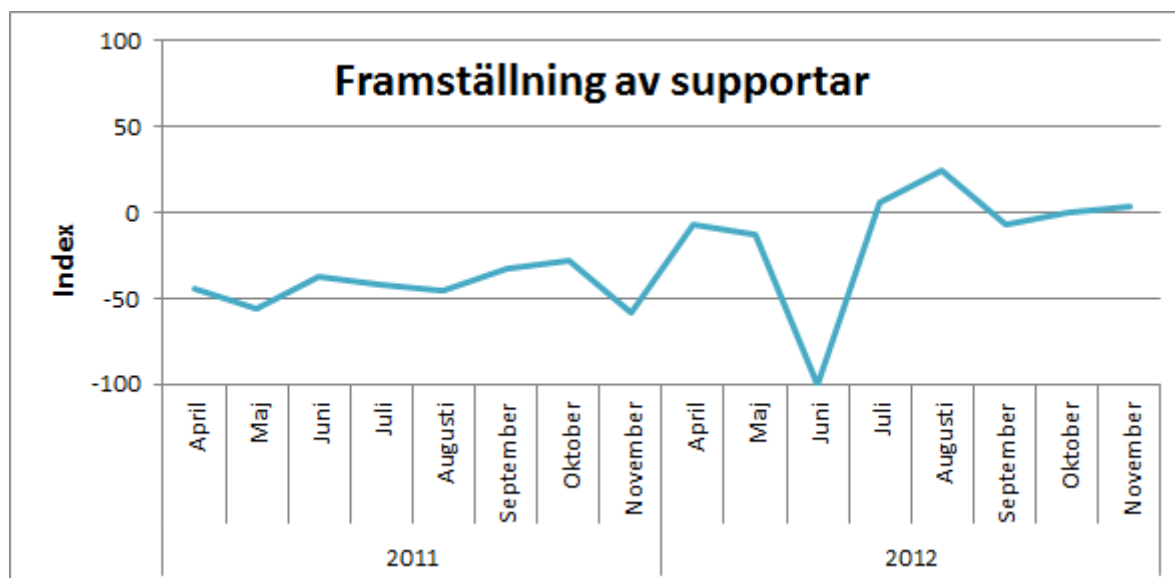

Fig 4.3 Framställning av supportrar (månadsvis). Den lodräta axeln representerar ett index där -100 innebär endast negativ framställning, och +100 endast positiv framställning. För fullständig förklaring se metodbeskrivning (kap 3). n=728.

Anledningen till att framställningen av supportrar var såpass mycket negativare 2011 än 2012 beror med stor sannolikhet på att 2011 var ett år med flera stora publikincidenter som uppmärksammades stort. I september samma år blossade debatten kring mediernas rapportering upp efter att supportersammanslutningen “Positiv Läktarkultur” publicerade sitt protestmanifest där de bland annat kritiserade pressen för en snedvriden bevakning. Frågan fick stort utrymme i bland annat Aftonbladet (Laul 2011) och det är intressant att konstatera den markanta skillnaden i framställning som syns redan till nästa säsong.

4.1.2 Våldsamma sammanhang dominerar

Att supportrar framställs övervägande negativt i den svenska pressen hänger ihop med att de oftast får figurera i mindre smickrande sammanhang. Som figurerna nedan visar (4.4–4.6) så är det oftast våld, hot och skadegörelse det handlar om när man skriver om supportrar i den svenska pressen. Till och med oftare än att de får agera i egenskap av att stödja sitt lag, vilket kan förstås som supporterns essentiella syssla.

Även i det här fallet skiljer sig bevakningen mellan 2011 och 2012, där det tidigare året innehåller betydligt mer artiklar som berör våld/skadegörelse/hot. Återigen är förklaringen troligtvis de supporterincidenter som skedde under säsongen, och frånvaron av liknande under 2012.

Men om man tar med i beräkningen att majoriteten av de artiklar som kodats som “politik/policy” indirekt berör våldsproblem så blir den negativa rapporteringen ännu mer övervägande.

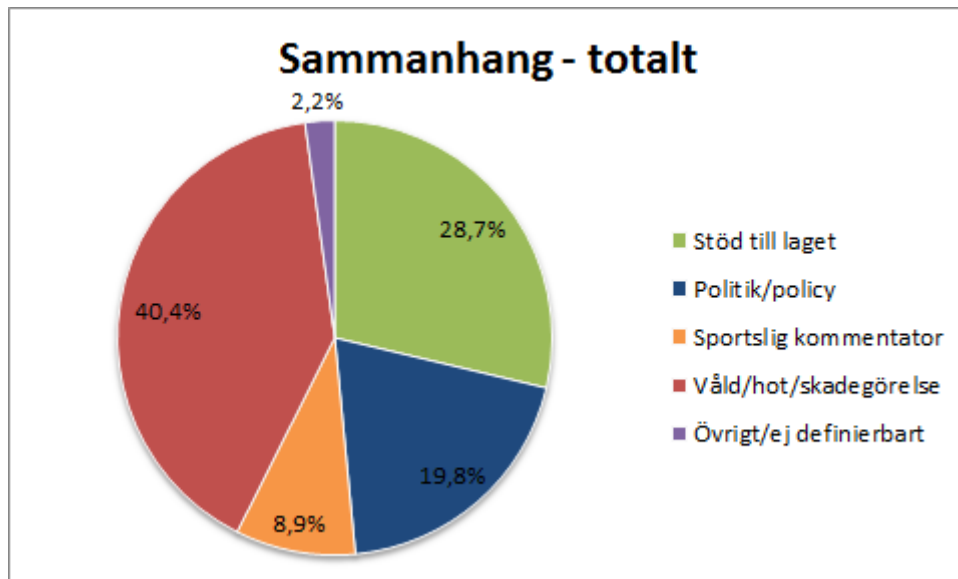

Fig 4.4 Sammanhang - totalt. n=728

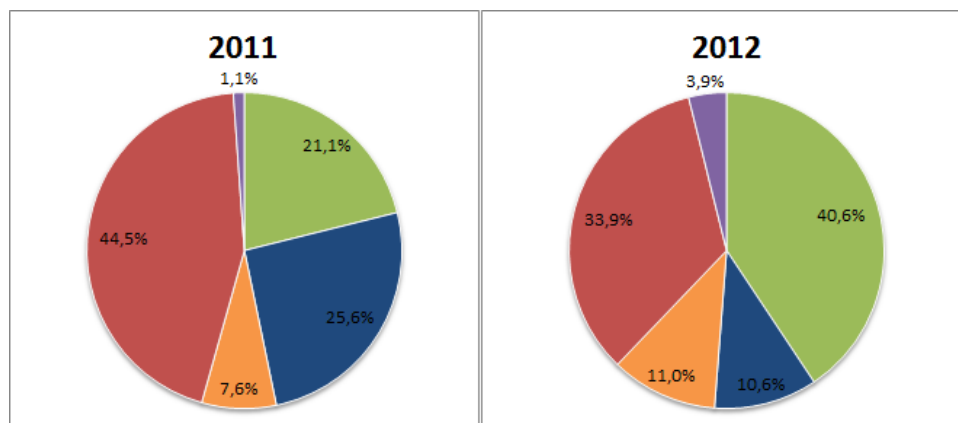

Fig 4.5 Sammanhang 2011. n=445

Fig 4.6 Sammanhang 2012. n=283

4.1.3 Analys

Precis som hypotesen föreslog framställs alltså supportrar övervägande negativt och i negativa sammanhang i svensk press. En förklaring till varför går att hitta i den vedertagna nyhetsvärderingen (2.2) där negativa nyheter premieras framför positiva. Dessutom är det oftast det oväntade och avvikande som når nyhetssidorna. Våld och hot är avvikande från den ursprungliga idén om supportrar, och därför värderas troligtvis sådana händelser högre än det som supportrar alltid gör, det vill säga stödjer laget.

Sammanhangen där supportrar får framträda påverkar också hur de framställs. Figur 4.7 nedan visar att det är främst i samband med våldshändelser supportrar framställs som ett problem. Även inom politik/policy-sammanhang får supportrar mycket negativ publicitet. Vi kan konstatera att anledningen till att den totala bilden av supportrar i svensk press blir övervägande negativ beror på att de oftast får publicitet i våldsrelaterade sammanhang.

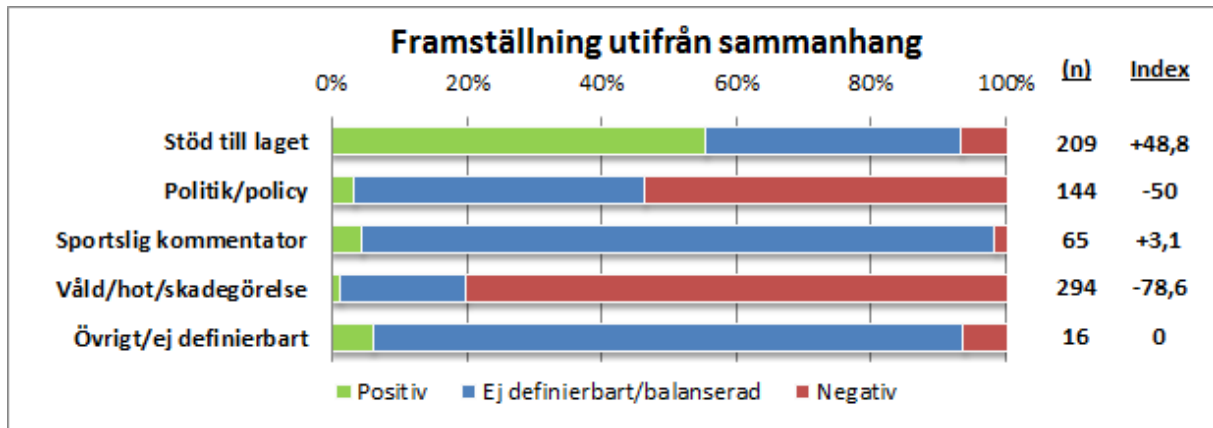

Fig 4.7 Framställning utifrån sammanhang. Diagrammet visar hur supportrar framställs beroende på vilket sammanhang de agerar i.

4.1.4 Skillnad mellan tidningar

Som vi ser i figur 4.8 nedan så är det främst två tidningar som sticker ut med en markant negativare framställning av supportrar – Svenska Dagbladet (index -58,8) och Göteborgs-Posten (-48,6). Mest balanserad bland tungviktarna är Dagens Nyheter (-18,6), men som synes ligger samtliga tidningar på ett klart minusvärde i indexet och framställer alltså supportrar övervägande negativt. Totalt ligger index på -27,3, och den likriktade framställningen stärker tesen om att medierna kan påverka publikens syn på supportrar (se kap 2.1).

Intressant att konstatera är att kvällspressen *inte* har mindre balanserad rapportering än morgontidningarna, vilket tillbakavisar att värderingen skulle baseras på en tabloidiseringsmekanik där våld säljer.

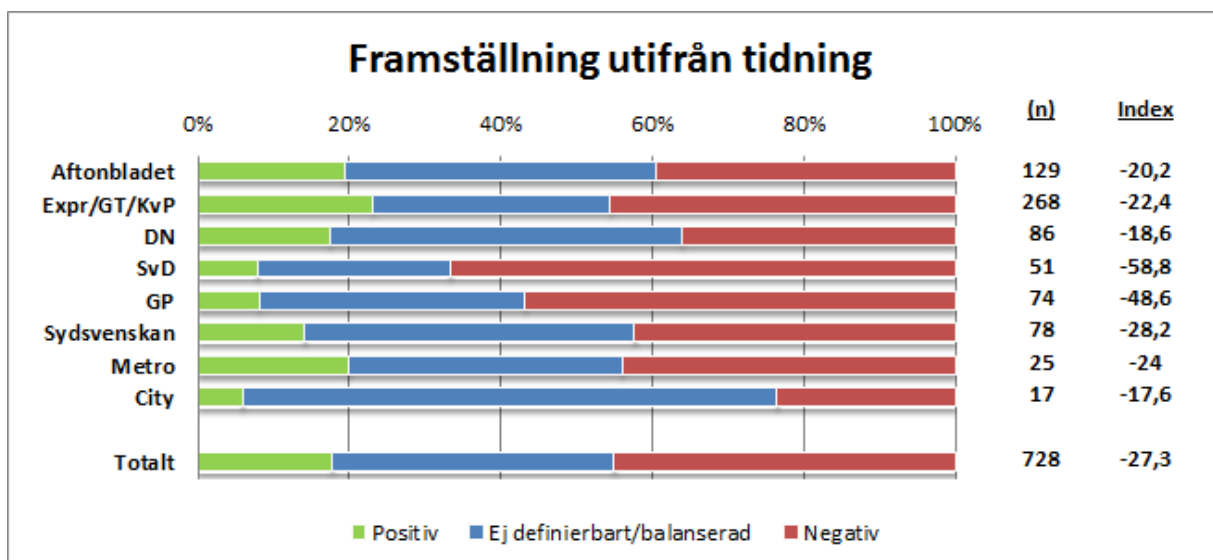

Fig 4.8 Framställning utifrån tidning. (n) anger antal artiklar. Diagrammet avser säsongerna 2011 och 2012 tillsammans.

Tittar vi på i vilka sammanhang tidningar placerar supportrar så fortsätter den negativa bilden. Majoriteten av tidningarna skriver fler artiklar om supportrar som våldsverkare än faktiska lagstödjare, och även här är det Göteborgs-Posten och Svenska Dagbladet som har mest negativt fokus. Sammanhanget tidningarna väljer att sätta in supportrar i får givetvis konsekvens för hur supportrarna framställs. Den negativa vinklingen hos G-P och SvD grundas i att tidningarna sällan väljer att skriva om supportrar enbart i rollen som just supportrar.

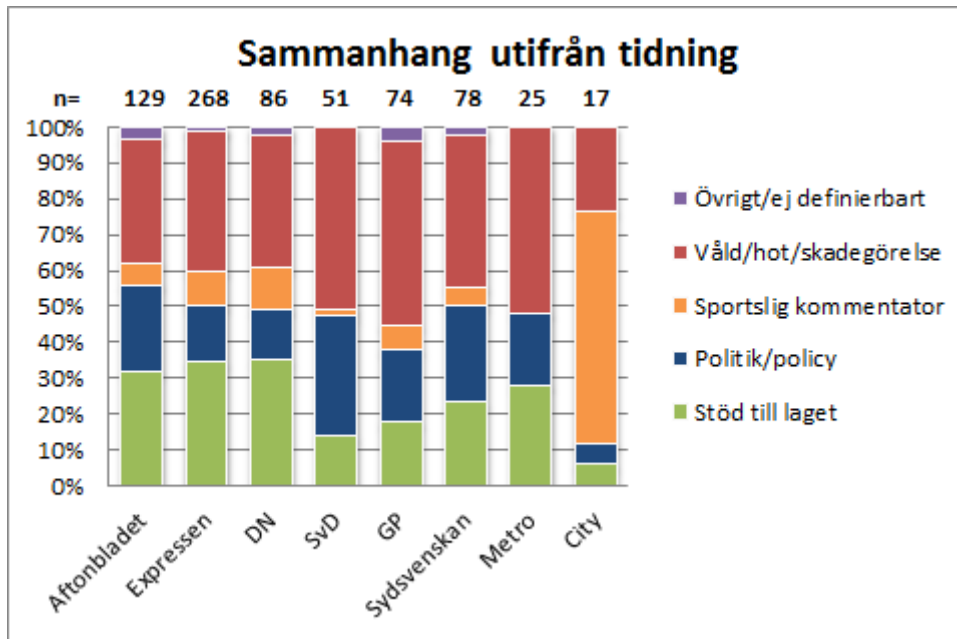

Fig 4.9 Sammanhang utifrån tidning. Diagrammet gäller säsongerna 2011 och 2012.

4.2 Att tala eller omtalas

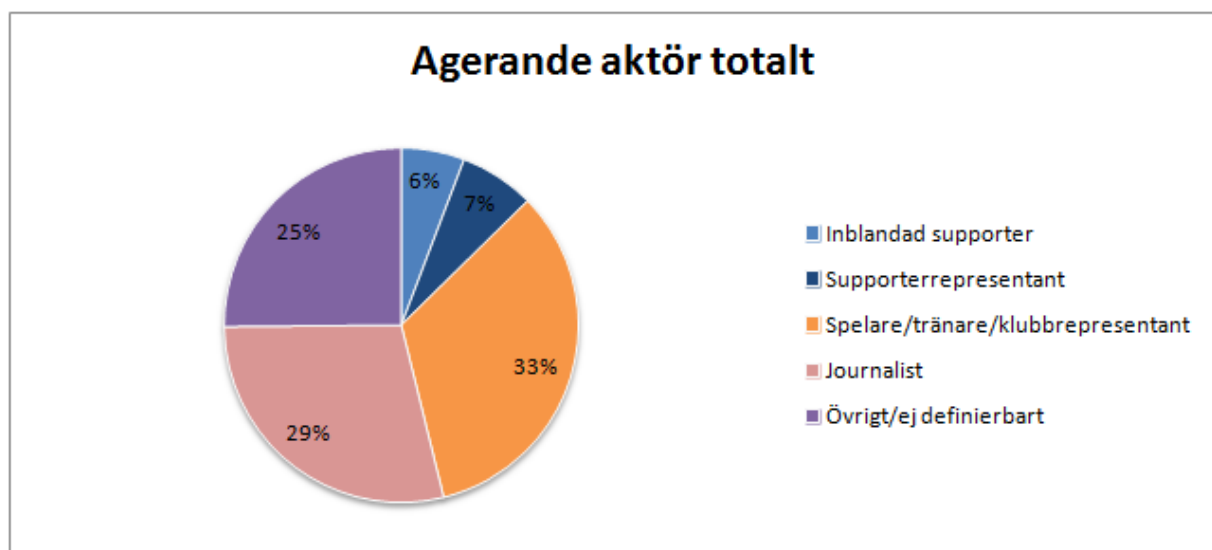

Fig 4.10 Agerande aktör totalt, n = 728

Figur 4.10 ovan beskriver andelsfördelningen mellan de olika agerande aktörerna, det vill säga personer som i huvudsak får komma till tals, i de analyserade artiklarna. Supportrar eller supporterrepresentanter får alltså göra sina röster hörda i drygt 10 procent av alla artiklar som i någon utsträckning handlar om supportrar.

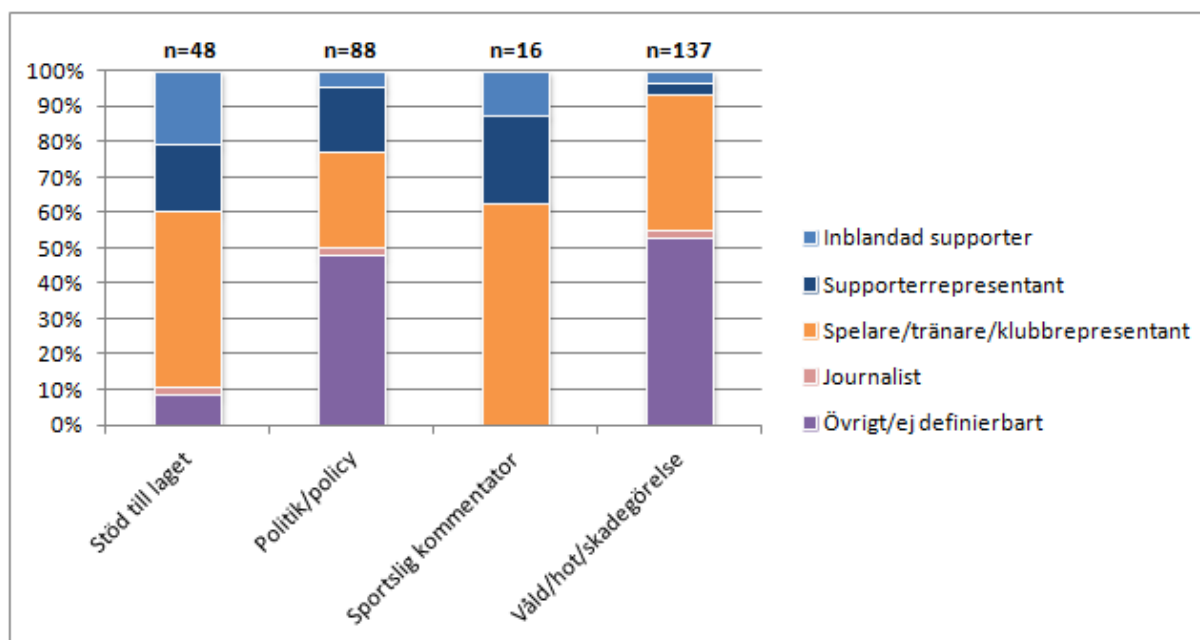

Fig 4.11 Agerande aktör i nyhetsmaterial (i huvudsak supporterrelaterat) efter ämne.

Om vi exkluderar åsikts- och debattmaterial och enbart fokuserar på nyhetsmaterial (i huvudsak supporterrelaterat), kan vi i figur 4.11 se att journalisterna nästan försvinner som agerande aktörer. Supportrarna och deras representanter är dock fortfarande i minoritet. Det kan vara värt att återigen poängtera att vi dessutom givit dem företräde i kodningen, som vi berättade i metodkapitlet (3.3). Så länge en supporter har fått komma till tals i en artikel räknade vi det som att artikeln hade en supporter som agerande aktör, oavsett hur stort eller litet utrymme citaten fick i relation till andra aktörer i artikeln.

Nedan följer kommentarer gällande resultatet på vardera ämne.

Stöd till laget

Spelare/tränare/klubbrepresentanter är i majoritet. Beror sannolikt på att många av artiklarna i den här ämneskategorin handlar om relationen mellan supportrarna och laget. Den typiska artikeln är en spelarintervju efter match där supportrarna tas upp.

Politik/policy

Domineras av aktörkategorin "Övrigt/ej definierbart", dit bland annat poliser, politiker, förbundspersonal och andra makthavare räknas. Artiklarna i den här kategorin handlar ofta om disciplinärenden, lagstiftning eller skrivbordsbeslut som berör supportrar, deras integritet, rättigheter och skyldigheter.

Ungefär var femte artikel av detta slag innehåller en kommentar från supporterhåll. Här kan det vara relevant att hänvisa till avsnittet om de pressetiska reglerna (2.2), som stipulerar att båda sidor bör höras i en konflikt. Vårt resultat visar att så inte sker i verkligheten.

En möjlig förklaring är de förutsättningar vi diskuterar i “Kampen om innehållet” (2.2). En politiker eller annan makthavare har PR-mässiga resurser som supportrar saknar. Därför kan de lättare påverka innehållet. Både detta och de etiska bristerna skulle kunna kopplas till det som Falkheimer beskriver som journalistikens de-professionalisering.

Sportslig kommentator

En artikel inom detta ämne kan till exempel vara att supportrar kommenterar sportsliga resultat genom banderoller, läktarramsor eller samtal med tränare, spelare eller journalister. Även här är det i första hand klubbrepresentanter som får kommentera relationen mellan laget och supportrarna. Man kan dock i de flesta fall konstatera att supportrarnas åsikt framgår i materialet på annat sätt än direkta intervjuer.

Våld/hot/skadegörelse

Artiklar som berör olika former av brott och ordningsstörningar har den minsta andelen kommentarer från supportrar. Resultatet skulle kunna förklaras med teorin om valet av källor vid krissituationer, som vi lyfter upp under rubriken “Kampen om innehållet” i kapitel 2.2.

4.2.1 Individer eller kollektiv?

Att supportrar inte får komma till tals när de omnämns i våldsamma sammanhang kan tolkas som att journalisterna ser på störningselementen som individer och att det därför inte finns skäl att låta dem eller representanter uttala sig – med bakgrund i det vi också tar upp i 2.2. Det skulle krävas djupintervjuer med berörda journalister för att kunna avgöra deras synsätt på supportrar som grupp, men vi kan se hur de uttrycker sig i texterna. Beskrivs de omtalade supportrarna som ett kollektiv eller som individer?

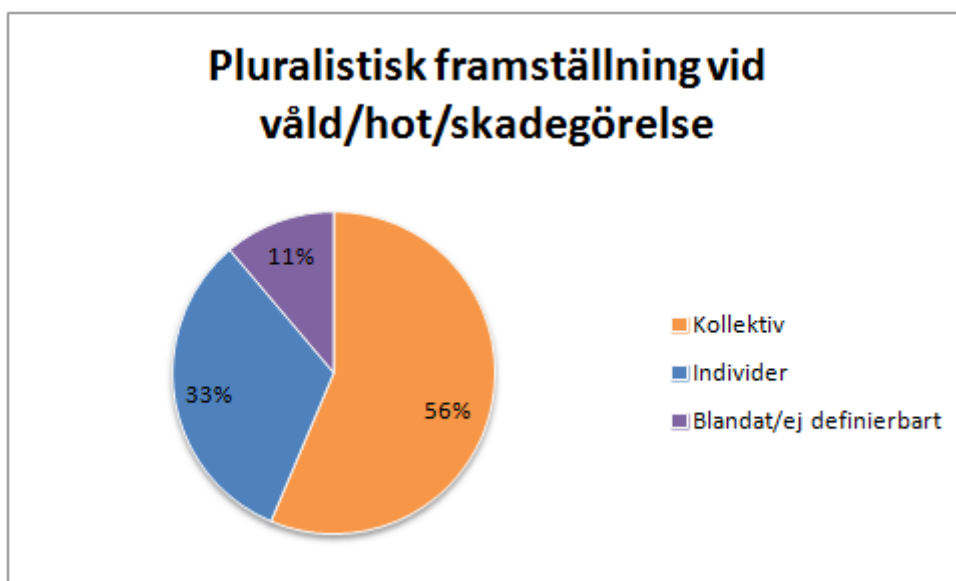

Fig 4.12 Pluralistisk framställning av supportrar i nyhetsmaterial om våld/hot/skadegörelse, n= 188

Vi vill klargöra att det förekom viss skillnad hur författarna definierade “kollektiv” respektive “individer” under kodningen, vilket innebär ett reliabilitetsproblem för de här siffrorna. Det belyser ytterligare problematiken i att uttrycka sig kring kollektivet supportrar, men innebär att vårt resultat inte är enhetligt på den här punkten. Vi vill ändå presentera resultatet eftersom vi efter diskussion åtminstone kan konstatera att kollektivet oftare framställs som ansvarigt än individerna som begår handlingen.

Det är inte orimligt att kollektivet Helsingborgs IF-supportrar, för att ta ett exempel, därför drabbas av publicitetsskada i samband med att individer med koppling till klubben begår våldshandlingar. Särskilt när olika representanter så sällan får utrymme att bemöta och nyansera.

Våra resultat visar nämligen att artiklarna i allmänhet är mer balanserade när supportrar får komma till tals.

4.2.2 Det spelar roll vem som får prata

I tabell 4.13 nedan ser vi också hur framställningen av supportrar påverkas av vem som är agerande aktör. När supportrar eller supporterrepresentanter får uttala sig är framställningen ganska balanserad, med lite lutning åt det positiva. Även när spelare/tränare/klubbrepresentanter får tala om supportrar blir det balanserat. Men när det är journalisterna själva som för talan (främst då i krönikor) blir framställningen av supportrar mycket mer negativ. Som mest negativ är framställningen när övrig aktör/ingen aktör får uttala sig om supportrarna.

Agerande aktör	Positiv	Ej definierbart/balanserad	Negativ	Totalt	Index
Inblandad supporter	6	31	5	42	+2,38
Supporterrepresentant	6	42	2	50	+8,00
Spelare/tränare/klubbrepresentant	75	86	83	244	-3,28
Journalist	37	64	108	209	-33,97
Övrigt/ej definierbart	5	48	130	183	-68,31
Totalt	129	271	328	728	-27,34

Fig 4.13 Framställning utifrån agerande aktör (tabell).

I figur 4.14 nedan har värdena “Inblandad supporter” och “Supporterrepresentant” slagits samman till kategorin “Supportrar”. Vi tittar på de artiklar där supportrar har störst anledning att få uttala sig: i huvudsak supporterrelaterade nyhetsartiklar. Resultatet visar med tydlighet att framställningen av supportrar blir mer balanserad i de artiklar då supportrar får komma till tals.

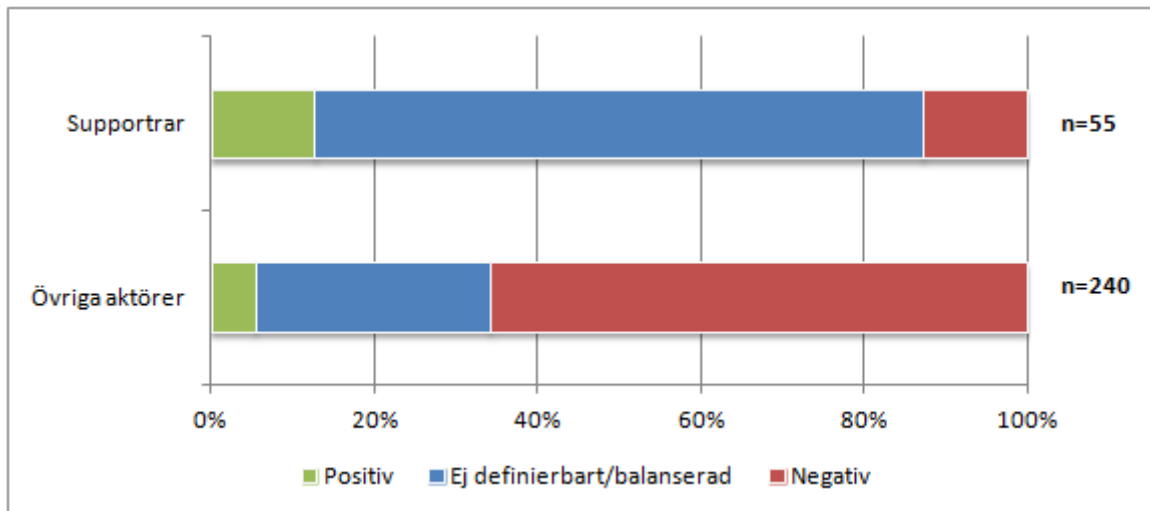

Fig 4.14 Framställning i nyhetsartiklar (i huvudsak supporterrelaterade) beroende på aktör.

Det går dock inte att med säkerhet fastställa att supporterröster är en oberoende variabel till framställning eftersom vi inte har analyserat vilken funktion rösten har – möjligtvis tillfrågas supportrar av journalister oftast i sammanhang som inte är negativt laddade. En annan förklaring skulle kunna vara att journalister som är beredda att låta båda sidor komma till tals har en större benägenhet att rapportera med balans.

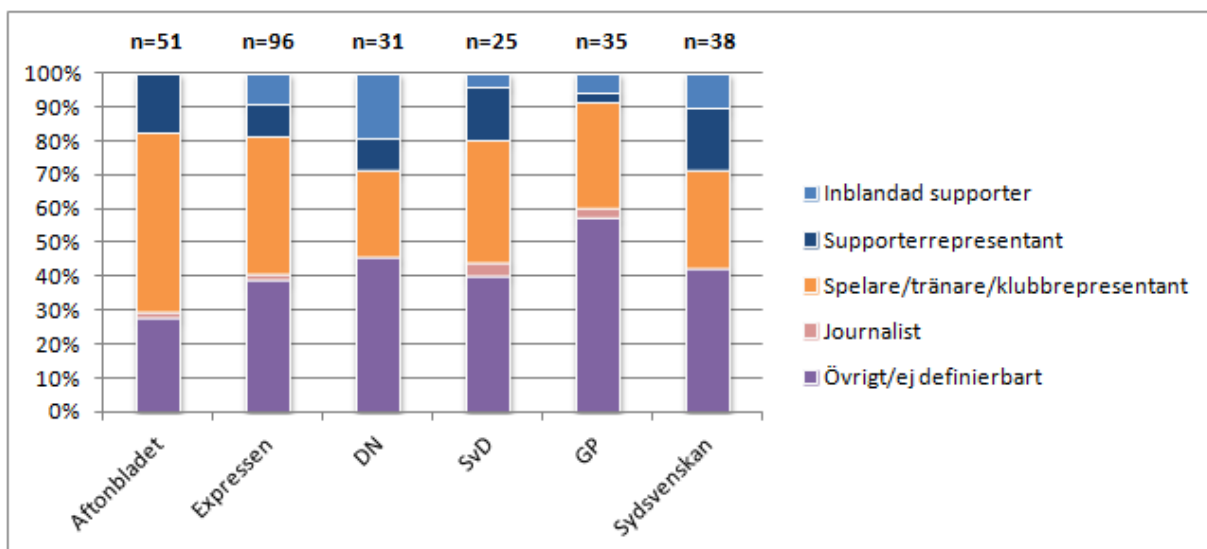

Fig 4.15 Agerande aktör i nyhetsmaterial (i huvudsak supporterrelaterat) uppdelat efter tidningar. Tidningarna Metro och City är exkluderade ur resultatet på grund av för få analysenheter (15, respektive 4).

Avslutningsvis kan vi konstatera att det föreligger skillnader mellan olika tidningar gällande hur ofta supportrar får komma till tals i nyhetsmaterial i stort. Det går dock inte att utläsa några tydliga mönster i skillnaden mellan dags- och kvällspress. DN och Sydsvenskan utmärker sig genom att båda ha en relativt stor andel supporterröster, samtidigt som G-P har den överlägset minsta andelen.

5. Diskussion

5.1 Vad är en balanserad rapportering?

Idén till den här uppsatsen föddes ur debatten där svenska fotbollssupportrar beskyller medierna för att framställa dem orättvist snedvridet. Det har sagts att endast våldet lyfts upp och att den goda supporter-kulturen hamnar i skuggan.

Vår undersökning visar att bilden till viss del stämmer. Det är våldet och hoten som får mest utrymme när fotbollssupportrar förekommer i svensk press. Därför tenderar supportrar också att i huvudsak framställas som ett problem. Den positiva läktarkulturen – stödet, tifona, ramsorna – hamnar i skymundan.

Det är alltså denna bild den svenska tidningsläsaren får i sig av fotbollssupportrar. Samtliga tidningar i undersökningen hamnar på ett klart negativt index (se metodkapitel för förklaring) i vår undersökning. Som vi nämner i teorikapitlet (2.1) ökar en sådan likriktad rapportering från de största medieaktörerna sannolikheten för att publiken påverkas i sin uppfattning kring frågan. Tidningarna vi undersökt är också de största i landet med en räckvidd på miljontals människor (TNS Sifo 2013). Det är inte djärvt att påstå att de är med och skapar verklighetsbilden av det svenska samhället.

Så vi kan alltså konstatera att den svenska storstadspressen har makt över publiken och att den tenderar att framställa supportrar negativt. Men – är det ett problem?

Det är lätt att argumentera för att bilden är skev. Över 1,7 miljoner människor besökte en allsvensk fotbollsmatch under säsongen 2011 (Svenska Fotbollsforbundet 2013). Av dem var kanske ett hundratal inblandade i våldsamheter. Den övriga majoriteten stödde sitt lag utan att begå några brott. Att över hälften av artiklarna som berörde supportrar det året handlade om våld, hot eller skadegörelse är givetvis då inte en spegling av verkligheten. Men så är nyhetsmedierna inte en direkt spegling av verkligheten.

Kritiken mot medierna har handlat om att en *snedvriden* bild av supportrar publiceras. Det stämmer om man jämför med verkligheten. Men samtidigt är all nyhetsrapportering snedvriden, eftersom det inte finns någon medieorganisation som speglar verkligheten precis som den är. Allt får inte plats i nyheterna, urval görs hela tiden för att få till en konsumerbar mängd information.

Nyhetsvärderingen bestämmer vad som kommer med eller inte, och som sagt (2.2) är den vedertagna nyhetsvärderingen inriktad på sensationer och främst negativa nyheter.

Det är inte konstigt att de våldsamma supportrarna tar sig till nyhetssidorna – de bryter ju mönstret. Den vanlige supportern som haft årskort i 13 år och som hejar på och applåderar passionerat varje match är en god supporter – men ingen nyhet. De goda supportrarna är normen, och därför inget att rapportera om (även om sådana fall i tider av mycket supporter-våld har lyfts upp av medierna i egenskap av att bryta mot våldsnormer).

Det vi vill komma fram till är att fotbollssupportrar inte skildras representativt i pressen, precis som många andra grupper i samhället. Det beror på en medielogik som givetvis går att ifrågasätta, men som är svår att ändra på. Det större problemet i det här fallet är att de supportrar som begår våldsamheter och brott sällan behandlas som individer av medierna, utan istället beskrivs som en del av ett kollektiv. Det är svårt att se att någon annan så löst fogad grupp i samhället (de har egentligen bara en sak gemensamt: fotbollsintresset) skulle avindividualiseras så i rapporteringen kring problematiska händelser.

Ett annat stort problem som undersökningen visar är att supportrar så sällan får komma till tals i frågor som berör dem själva. Det kan ses som den allvarligaste kritiken vi kan framföra till berörda journalister eftersom siffrorna bryter så totalt mot de pressetiska reglerna. Diskussionen kring detta utvecklas i nästa avsnitt (5.2) men det bör understrykas här också att det är ett problem som medierna och supporterorganisationerna borde försöka lösa tillsammans. Framställningen av supportrar är som synes mycket beroende av om de får föra talan själva eller ej (4.2).

Frågan om hur supportrar bör framställas berör också den journalistiska integriteten. I de journalistiska idealen ingår en strävan efter objektivitet och, framförallt, oberoende. Hur journalisten väljer att skildra människor och händelser ska inte påverkas av någon yttre kraft utan vara helt styrt av fakta. Det är inte journalistens ansvar att se till att det sker nyheter som balanserar upp varandra, eftersom journalisten inte bestämmer i förväg vad som ska ske. Journalisten kan se till att i rapporteringen kring händelsen vara balanserad, men just händelsen kan hen inte påverka.

Om någon grupp anser sig orättvist behandlad av medierna så bör journalisten inte förändra sin rapportering endast för att tillfredsställa gruppen – det är som att ge efter för lobbyverksamhet. Att förlora oberoendet är en klassisk journalistisk synd. Förändring i rapporteringen bör endast ske om journalisten inser att rapporteringen inte uppfyller de journalistiska idealen. I vårt fall innebär det att bara för att supportrar klagat över att rapporteringen är överdrivet negativ så innebär inte det de facto att den är det. Men med en regeringsutredning i ryggen bör medierna dock ta kritiken på allvar. Dessutom bör svenska fotbollsjournalister sätta sig ner och fundera på om det är försvarbart att klumpa ihop en så diffus grupp människor i så negativa sammanhang. Framförallt med tanke på att de påverkar den allmänna opinionen.

I mångt och mycket kokar det ner till frågan om mediernas ansvar i samhället. Ska vi förespråka en konsekvensneutral rapportering där fakta och nyhetsvärde går före allt, eller ska medierna ta hänsyn till sin makt över opinionen i sina publicistiska riktlinjer? En fråga för stor för att reda ut här.

5.2 Vem äger problemet?

Vi kan konstatera att det finns ett problem kring supportrar i media och att samtliga inblandade tjänar på att försöka reda ut det. Men vem ska ta initiativet?

Svårigheterna i att avgöra vad som är en obalanserad rapportering och problematiken i att dela in supportrar i grupper gör att det inte finns något tydligt svar på frågan.

Journalisterna bör fundera mer på abstrakta ideologiska värden, samtidigt som de också måste vara medvetna om publiken de skriver för. Folk som är beredda att konsumera nyhetsmaterial om allsvenska klubbar är gissningsvis i regel även supportrar till svenska klubbar.

Tidningarna och journalisterna är beroende av att det finns ett förtroende i det förhållandet.

Genom att skapa en snedvriden bild av sina läsare underminerar tidningarna sin egen mark. Med detta föreslår vi som tidigare sagt inte att tidningarna ska undvika rapportering som innefattar negativa händelser relaterade till supportrar. Men vi tror att det är dags att journalisterna visar att de har en medvetenhet kring pressetik och att de respekterar läsarna.

Man kan å andra sidan resonera att det är i supporterleden som själva kärnan till problemet finns. Utan brottsligheten hade vi inte ens behövt ta diskussionen. Att komma åt de kriminella elementen är givetvis en uppgift för rättsväsendet och inte supportrarna på läktarna. Det borde likväl inte vara något som hindrar dem från att jobba proaktivt ur ett medialt perspektiv.

Supportrar och deras representanter har all frihet att känna sig orättvist behandlade av medierna och välja att skärma av sig från journalister. I längden är det dock en destruktiv strategi, eftersom mediebildens tveklöst påverkar den allmänna uppfattningen om supportrar och således även makthavarnas beslutsfattande.

Vi delar därför Björn Erikssons uppfattning om att supportrarna måste ta kommandot.

Genom supporterunionen SFSU har svenska supportrar fått en gemensam röst som allt oftare börjat höras i mediala sammanhang. Tidigare i år framträdde organisationens ordförande Tony Ernst i flera medier när debatten om 51-procentsregeln fördes. Det är givetvis positivt för supportrarna att SFSU tar större plats, men samtidigt behöver arbetet föras på ett större plan.

Lokala supporterrepresentanter måste bygga relationer till journalister och jobba för att bli en pålitlig källa i situationer då reportrarna behöver snabba och informerade svar. Samtidigt måste de ta en större plats i debatten som förs i medierna.

Men om supportrar får större utrymme innebär det att andra aktörer får leva på en trängre yta. Makthavare i form av polis, klubbledning och i vissa fall även journalister får knappast ett enklare jobb av att släppa in supportrar i offentliga forum. Därför finns det anledning att anta att det är en tuff uppgift för den som vill göra sin röst hörd – något vi också hört exempel på i verkligheten.

Oavsett är det läge för supporterrepresentanter att utvecklas till professionella källor med förståelse för mediernas logik och en vilja att jobba hårt för att synas och höras. Detta samtidigt som journalisterna förhåller sig till supporterrelaterat material på ett mer ödmjukt sätt.

Först då kan vi se förutsättningar för en balanserad och etisk nyhetsrapportering om supportrar.

6. Slutsatser

Här nedan sammanfattas våra resultat utifrån de forskningsfrågor vi ställde upp i inledningen.

Tenderar svenska fotbollssupportrar att framställas negativt i pressen?

Ja, supportrar framställs övervägande negativt i svensk storstadspress under de undersökta åren. Framförallt 2011 var ett tufft år för supportrarna, medan rapporteringen 2012 var snudd på balanserad. Det skrivs i samtliga tidningar mer om våldsamma supportrar än om supportrar som stödjer laget. När det rapporteras om våldsamheter klumpas också supportrarna ihop till ett kollektiv, istället för individer med eget ansvar. Dessutom får supportrarna väldigt sällan komma till tals, vilket står i kontrast mot de pressetiska regler pressen säger sig följa. Och när journalister skriver sina egna åsikter om supportrar tenderar de att framställas negativt.

Hur kan framställningen förklaras av vedertagen medieforskning?

Först och främst så beror den negativa rapporteringen på negativa händelser, såsom läktarincidenterna under 2011. Att de våldsamma supportrarna får mer utrymme i medierna i förhållande till sitt antal jämfört med de skötsamma beror på simpel medielogik. Enligt vedertagen nyhetsvärdering är supporter våldet intressantare då det är något oväntat och negativt. Värderingen går att ifrågasätta, men det är så branschen fungerar idag.

Att supportrar klumpas ihop till ett kollektiv kan tänkas vara sammankopplat med att gruppen är så svårdefinierbar. Supportrarna har få gemensamma nämnare, men den som finns (fotbollsintresset) är ofta stark.

Att supportrarna inte får komma till tals kan ses som ett misslyckande från både journalister och supportrars sida. Journalisterna prioriterar officiella källor som klubbar och myndigheter framför supportrarna eftersom att de är enklare att få tag på. Det kan argumenteras för att en källas lättillgänglighet inte borde styra nyhetsagendan. Samtidigt så är det så det ofta fungerar, och därför måste supporterföreningarna bli bättre på att etablera kontakt med journalister.

Om de framställs negativt, är det ett problem och för vem?

Med tanke på den högst aktuella debatten kring supporter våld (som till och med tvingat fram en statlig utredning) så är givetvis mediernas roll ständigt uppe för diskussion. Mycket fokus läggs på hur medierna hanterar händelserna och en polarisering mellan supporterföreningarna och pressen har gått att skönja. Frustrerade supportergrupper skapar problem för fotbollen i stort.

För supportrarna är det alltså ett problem att de framställs negativt. För fotbollen blir det ett problem att supportrarna är frustrerade. För fotbollsjournalisten blir det ett problem eftersom att supportrarna i mångt och mycket också är hans konsumenter. Att ha en ständigt missnöjd grupp konsumenter är givetvis inte optimalt. Om supportrarna har rätt och journalisterna rapporterar snedvridet så är det ett stort problem för journalistkårens trovärdighet.

Om storstadspressen sänder ut en likriktad, felaktig bild av fotbollssupportrar till sina läsare så är det ett problem för demokratin. Med tanke på tidningarnas räckvidd så är makten över opinionen troligtvis stor. Verklighetsbilden medierna förmedlar plockas upp av läsarna,

framförallt de som själva inte har erfarenhet av informationsområdet. Detta ger medierna ett demokratiskt ansvar för att rapportera riktigt och balanserat.

6.1 Förslag på vidare forskning

Vår studie ger en inblick i den aktuella relationen mellan supportrar och dagspressen i dagens Sverige. Samtidigt är det en långt ifrån heltäckande studie, där vi bara skrapat på ytan till de verkliga orsakerna bakom de problem som går att uttyda. Förhoppningsvis ger våra siffror kommande forskare en grund att stå på för att kunna dyka djupare in i problematiken. Här nedan följer några exempel på studier vi gärna hade sett som uppföljning:

- Samma undersökning som vår, fast ur ett längre tidsperspektiv. Har det skett någon utveckling de senaste tjugo åren? Fortsätter den mer balanserade trenden även över 2013?
- Vad får supportrar egentligen säga i medier? Vilken roll har de i nyhetens sammanhang?
- Vad är en balanserad rapportering och vad kan supportrar göra för att få inflytande? Kvalitativ intervjustudie med fotbollssupportrar och sportjournalister.
- Hur ser det ut i andra sporter? Beskrivs supportrar på samma sätt även inom ishockeyn?
- Hur ser det ut i andra länder? Beskriver exempelvis de stora brittiska eller danska tidningarna sina länders supportrar på samma sätt som man gör i Sverige?
- Supportrar i Public Service-sammanhang. Hur ser framställningen ut i de kanaler som har ett uppdrag att rapportera mångsidigt och inkluderande?

Litteraturförteckning

Allmänhetens Pressombudsman, 2013. *Pressetiska regler*. [Online]

Available at: <http://www.po.se/regler/presetiska-regler>

[Använd 29 4 2013].

Asp, K., 2011. *Mediernas prestationer och betydelse: Valet 2010*, Göteborg: Göteborgs Universitet.

Braun, R. & Vliegenhart, R., 2008. The Contentious Fans: The Impact of Repression, Media Coverage, Grievances and Aggressive Play on Supporters' Violence. *International Sociology*, 23(6), pp. 796-818.

Braun, R. & Vliegenhart, R., 2009. Violent Fan Fluctuations: A Diffusion Perspective to Explain Supporters' Violence. *Mobilization: An International Journal*, 14(1), pp. 23-44.

Bryant, J. & Zillman, D., 2009. A Retrospective and Prospective Look at Media Effects. i: R. L. Nabi & M. D. Oliver, red. *The Sage Handbook of Media Processes and Effects*. Thousand Oaks: Sage, pp. 9-17.

Djerf-Pierre, M. & Wiik, J., 2012. Journalistiken och journalisterna. i: L. Nord & J. Strömbäck, red. *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur, pp. 175-204.

Dunning, E., Murphy, P. & Williams, J., 1986. Spectator Violence at Football Matches: Towards a Sociological Explanation. *The British Journal of Sociology*, 37(2), pp. 221-244.

Ekström, N. & Nordholm, J., 2011. *Knallskott. Böter. Förlust 3-0.*, Kalmar: Linnéuniversitetet.

Eriksson, B., 2013. *Mera glädje för pengarna*, Stockholm: Statens offentliga utredningar.

Falkheimer, J., 2012. Medierna och kampen om innehållet. i: L. Nord & J. Strömbäck, red. *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur, pp. 149-174.

Ghersetti, M., 2012. Journalistikens nyhetsvärdering. i: L. Nord & J. Strömbäck, red. *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur, pp. 205-232.

Höijer, B., 1990. Reliability, Validity and Generalizability. *Nordicom Review*, Volym 1, pp. 15-20.

Lacy, S. o.a., 2001. Sample Size for Newspaper Content Analysis in Multi-Year Studies. *Journalism and Mass Communication Quarterly*, 78(4), pp. 836-845.

Laul, R., 2011. Vi bestämmer vad vi skriver - enda alternativet. *Sportbladet*, 19 9, p. 3.

McCombs, M. E. & Shaw, D. L., 1972. The Agenda-Setting Function of Mass Media. *The Public Opinion Quarterly*, 36(2), pp. 176-187.

Modin, J. & Nikka, A., 2011. *Vem va' det som kasta? En fallstudie av den svenska nyhetsrapporteringen i samband med fotbollsrelaterat läktarvåld*, Lund: Lunds Universitet.

Nerman, B., 1981. *Massmedieretorik*. Stockholm: Almqvist och Wiksell.

Nilsson, Å., 2010. Kvantitativ innehållsanalys. i: M. Ekström & L. Larsson, red. *Metoder i kommunikationsvetenskap*. Lund: Studentlitteratur, pp. 119-149.

Nord, L. & Strömbäck, J., 2012. *Medierna och demokratin*. 2 red. Lund: Studentlitteratur.

Pettersson, O., Djerf-Pierre, M., Strömbäck, J. & Weibull, L., 2005. *Demokratirådets rapport 2005: Mediernas integritet*, Stockholm: SNS Förlag.

Priks, M., 2010. Does Frustration Lead to Violence? Evidence from the Swedish Hooligan Scene.. *Kyklos*, 63(3), pp. 450-460.

Radmann, A., 2012. Att äga en (huligan-)berättelse: Mediers konstruktion av fotbollsvåld. *Scandinavian Sport Studies Forum*, Volym 3, pp. 97-120.

Rahm, C. & Rangstedt, T., 2012. "Fotboll är en livsstil, inte en hobby": En kvalitativ studie om supporterkultur, Uppsala: Uppsala Universitet.

Shehata, A., 2012. Medierna och makten över publiken. i: L. Nord & J. Strömbäck, red. *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur, pp. 317-344.

Strömgren, K. & Strandlund, S., 2009. *Sportens nyhetsvärdering i kvällspress: Vilka kriterier gör att en sporthändelse platsar på Aftonbladets och Expressens sportsidor?*, Sundsvall: Mittuniversitetet.

Svenska Fotbollsförbundet, 2013. [Online]

Available at: <http://svenskfotboll.se/allsvenskan/tidigare-ar/resultat-2011/statistikligor/?scr=spl>

[Använd 29 4 2013].

TNS Sifo, 2013. *Orvesto Konsument*. [Online]

Available at: <http://www.tns-sifo.se/rapporter-undersokningar/rackviddsrapporter-orvesto/orvesto-konsument>

[Använd 9 5 2013].

B1. Kodbok med definitioner

V1 ID-nummer

V2 År

V3 Månad

V4 Dag

V5 Tidning

- 1) Aftonbladet
- 2) Expressen/GT/Kvällsposten
- 3) DN
- 4) SvD
- 5) GP
- 6) Sydsvenskan
- 7) Metro
- 8) City

V6 Typ av material

- 1) Nyhetsmaterial/reportage
- 2) Åsiktsmaterial
- 3) Debatt/insändare

V7 Var sker händelsen?

- 1) På arenaområdet
- 2) Utanför arenaområdet
- 3) Ej definierbart

“Händelsen” syftar på den händelse där supportrarna nämns, behöver alltså inte vara artikelns huvudsakliga händelse.

V8 Sammanhang

- 1) Stöd till laget
- 2) Våld/skadegörelse
- 3) Disciplinförseelser - t.ex. bengaler
- 4) Politik/policy
- 5) Hot/trakasserier
- 6) Sportslig kommentator - när supportern används som en expertröst.
- 7) Övrigt/ej urskiljbart

I vilket sammanhang supportrarna agerar. Behöver alltså inte vara artikelns huvudsakliga sammanhang.

V9 Framställning av supportrar

- 1) Positiv – beröms
- 2) Negativ – framställs som problem
- 3) Ingen värdering/balanserad

Alla artiklar där värderingen är osäker kodas som 3.

V10 Agerande aktör

- 1) Inblandad supporter
- 2) Supporterrepresentant (ordf m.m)
- 3) Spelare/tränare/klubbordf.
- 4) Journalist
- 5) Övrigt/ej definierbart

Vem är det som får uttala sig om supportrarna?

V11 Är ämnet i huvudsak supporterrelaterat?

- 1) Ja
- 2) Nej
- 3) Ej definierbart

Om artikelns huvudsakliga vinkel är supporterrelaterad.

V12 Pluralistisk framställning

- 1) Kollektiv
- 2) Individ/er
- 3) Blandat/ej definierbart

Gäller supportrar. Framställs de som individer eller som ett kollektiv?

V13 Ordval – hur beskrivs fansen?

- 1) Huligan el besläktade ord
- 2) Supporter el besläktade ord
- 3) Blandat/ej definierbart

V14 Kodare

- 1) Fredrik
- 2) Christian

V15 Tveksamhetsmarkör

V16 Rubrik

V17 Länk